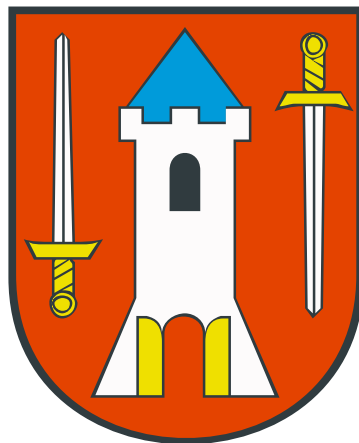

**Program Ochrony Środowiska
dla Gminy
Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029**

Nowe Miasto nad Pilicą 2021

**„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029”**

opracowany przez:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax: 41 372 49 75

e-mail: basz@post.pl

www.basz.pl

przy współpracy:

Urzędu Miasta i Gminy

w Nowym Mieście nad Pilicą

Spis treści

Spis treści	3
Spis tabel.....	5
Spis wykresów	6
Spis rysunków	7
PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA.....	8
PODSTAWY I CEL OPRACOWANIA.....	9
METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU.....	10
I. GMINA NOWE MIASTO NAD PILICĄ	12
1.1. Ogólna charakterystyka	12
1.2. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	16
II. DZIAŁANIA SAMORZĄDU W LATACH 2016-2020	29
2.1. Dochody i wydatki budżetu gminy	29
2.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska i ocena realizowanej polityki ekologicznej gminy	30
III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI.....	31
3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	31
3.2. Zagrożenia hałasem	35
3.3. Pola elektromagnetyczne	39
3.4. Gospodarowanie wodami.....	40
3.5. Surowce mineralne	53
3.6. Gleby.....	53
3.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	55
3.8. Zasoby przyrodnicze	58
3.9. Zagrożenia poważnymi awariami	63
IV. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	64
V. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	65
5.1. Zagrożenia pożarowe.....	65
5.2. Zagrożenia naturalne	65
5.3. Zagrożenie powodzią.....	65
5.4. Susze	67
5.5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji	67
VI. DZIAŁANIA EDUKACYJNE	68
VII. MONITORING ŚRODOWISKA.....	69

XIII. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM	72
8.1. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym	72
8.2. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim.....	79
8.3. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatowym	81
IX. ANALIZA SWOT	82
X. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	85
XI. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA.....	92
11.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska	92
11.2. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ.....	92
XII. WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY NOWE MIASTO NAD PILICĄ.....	95
12.1. Środki finansowe na realizację "Programu..."	95
XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	98

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	16
Tabela 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2016-2020.....	17
Tabela 3. Wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w roku 2020.....	18
Tabela 4. Budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2016-2020.....	18
Tabela 5. Standardy zaspokajania potrzeb w zakresie mieszkalnictwa – tabela porównawcza	19
Tabela 6. Stan zaopatrzenia gminy w wodę.....	20
Tabela 7. Stan sieci kanalizacyjnej w Gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020 ...	20
Tabela 8. Zmiany stanu infrastruktury gazowej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	21
Tabela 9. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	23
Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą według sekcji w 2020r.	23
Tabela 11. Zestawienie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w 2020 roku według wielkości, tj. liczby zatrudnionych osób.....	24
Tabela 12. Podstawowe właściwości wybranych rodzajów biomasy	26
Tabela 13. Wartości opałowe słomy	27
Tabela 14. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020 .	29
Tabela 15. Dochody i wydatki z budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2020	29
Tabela 16. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny	33
Tabela 17. Klasy stref i oczekiwane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom docelowy	33
Tabela 18. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)	34
Tabela 19. Klasyfikacja strefy mazowieckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin	34
Tabela 20. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku	36
Tabela 21. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	39
Tabela 22. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych obejmujących teren gminy Nowe Miasto nad Pilicą.....	42
Tabela 23. Wyniki badań rzeki Drzewiczki i Pilicy w badanych punktach pomiarowych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą:	44
Tabela 24. Dane o działalności oczyszczalni ścieków w Nowym Mieście w latach 2016-2020	45
Tabela 25. Charakterystyka Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, w zasięgu których położona jest gmina Nowe Miasto nad Pilicą	45

Tabela 26. Charakterystyka JCWPd obejmujących teren gminy Nowe Miasto nad Pilicą w roku 2019	49
Tabela 27. Sieć rozdzielcza wodociągowa i kanalizacyjna na 100 km ² w roku 2020	51
Tabela 28. Korzystający z instalacji w (%) ogółu ludności gminy w roku 2020	51
Tabela 29. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020.....	51
Tabela 30. Zasoby kopalin w gminie Nowe Miasto nad Pilicą	53
Tabela 31. Użytki rolne na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	54
Tabela 32. Odpady zebrane z terenu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2017-2020	56
Tabela 33. Ilość zebranych odpadów azbestowych w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2017-2020	57
Tabela 34. Lesistość gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	58
Tabela 35. Tereny zieleni w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	59
Tabela 36. Wykaz pomników przyrody ożywionej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	62
Tabela 37. Działania nawiązujące do strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	64
Tabela 38. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	67
Tabela 39. Działania edukacyjne w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	68
Tabela 40. Harmonogram działań monitorujących "Program..."	69
Tabela 41. Wskaźniki monitorowania programu	70
Tabela 42. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w krajowych dokumentach strategicznych	72
Tabela 43. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w wojewódzkich dokumentach strategicznych	79
Tabela 44. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w powiatowych dokumentach strategicznych	81
Tabela 45. Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji	82
Tabela 46. Cele, kierunki interwencji oraz zadania	86
Tabela 47. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem planowanych do realizacji w latach 2022-2029	89

Spis wykresów

Wykres 1. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	16
Wykres 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych	17
Wykres 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji w liczbach naturalnych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	17
Wykres 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą	29
Wykres 5. Korzystający z instalacji (%) ogółu ludności w latach 2016-2020	51
Wykres 6. Stosunek długości sieci wodociągowej do długości sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020	52

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie administracyjne Gminy Nowe Miasto nad Pilicą w powiecie grójeckim	12
Rysunek 2. Mapa Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	13
Rysunek 3. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą w obrębie rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych	41
Rysunek 4. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą względem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (Nr 404 i Nr 412)	46
Rysunek 5. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą w obrębie jednolitych części wód podziemnych	48
Rysunek 6. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	66

PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029.

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1973), a w szczególności:

- Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.
- Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. 2. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Poprzedni „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025” przyjęty został Uchwałą Nr XLI/273/2018 Rady Miejskiej w Nowym Mieście nad Pilicą z dnia 8 lutego 2018 roku.

W programie uwzględnione zostały wymagania także innych dokumentów strategicznych wyższego szczebla (powiatowych, wojewódzkich i krajowych), określono rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą...” stanowi opracowanie, które ma za zadanie umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie, przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie, a także ukierunkować podejmowane przeciwdziałania mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.

W "Programie..." uwzględniono zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i dziedzin bezpośrednio powiązanych, co powinno dopomóc we właściwym ukierunkowaniu działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju gminy.

PODSTAWY I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, prowadzące w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Bardzo ważne jest, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych celów, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i badać ich stopień wykonania.

Sporządzanie Programów Ochrony Środowiska dla kolejnych szczebli administracji samorządowej, umożliwi najbardziej efektywną ochronę środowiska przyrodniczego. Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, czyli osiągnięcia ładu ekologicznego, społecznego, ekonomicznego (gospodarczego) oraz przestrzennego.

Celem aktualizacji Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Zawarte w nim rozwiązania organizacyjne oraz logistyczno-techniczne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

Najistotniejsze cele i kierunki działań w zakresie rozwoju społeczno – gospodarczego i ochrony środowiska określone dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą dotyczą:

- racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (zmniejszenia zużycia energii, surowców i materiałów, wzrostu udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych),
- ochrony powietrza (zapewnienia wysokiej jakości powietrza, redukcji emisji gazów i pyłów),
- ochrony przed hałasem (zminimalizowania uciążliwego hałasu),
- ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrony wód (zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacji zużycia wody, właściwej gospodarki wodno-ściekowej),
- ochrony gleb,
- ochrony zasobów przyrodniczych (zachowania zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych, racjonalnej eksploatacji lasów),
- prowadzenia skutecznej akcji edukacyjno-informacyjnej, gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.

METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU

Program Ochrony Środowiska dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, a także z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska w 2015 roku i Załącznikiem do w/w wytycznych opracowanym w styczniu 2020r.

Program stanowi szczegółową diagnozę stanu środowiska przyrodniczego, określając szanse i zagrożenia, przedstawia konkretne działania zmierzające do poprawy jego stanu. Dokument ten ustala również harmonogram realizacji zaplanowanych działań oraz przedstawia prognozę dalszych zmian w środowisku przyrodniczym gminy w odniesieniu do regionu i kraju.

Przy opracowywaniu Programu korzystano z zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”;
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju;
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032;
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej;
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej;
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030, Innowacyjne Mazowsze,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022r. Warszawa, listopad 2016r.,

- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2022, Warszawa, listopad 2016r.,
- Program ochrony środowiska dla Powiatu Grójeckiego do roku 2022, Grójec wrzesień 2016r.,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2021,
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energie elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2022.

Niniejszy Program opiera się na dostępnej bazie danych GUS, GIOŚ w Warszawie, WIOŚ w Warszawie, Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie, RZGW w Warszawie, Starostwa Powiatowego w Grójcu, Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Przy opracowaniu Programu wykorzystano materiały i informacje uzyskane także od jednostek działających na omawianym terenie oraz na obszarze województwa mazowieckiego (zarządców dróg, eksploatatorów sieci infrastruktury, przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjnych, zarządców instalacji).

I. GMINA NOWE MIASTO NAD PILICĄ

1.1. Ogólna charakterystyka

1.1.1. Dane administracyjne

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą leży w centralnej części Polski, w powiecie grójeckim, na granicy województw mazowieckiego i łódzkiego. Graniczy bezpośrednio z:

- gminą Klwów i gminą Odrzywół (powiat przysuski),
- gminą Wyśmierzyce (powiat białobrzegi),
- gminą Regnów (powiat rawski),
- gminą Rzeczyca (powiat tomaszowski),
- gminą Cielądz i gminą Sadkowice (powiat rawski),
- gminą Mogielnica (powiat grójecki).

Rysunek 1. Położenie administracyjne Gminy Nowe Miasto nad Pilicą w powiecie grójeckim

Źródło: www.gminy.pl

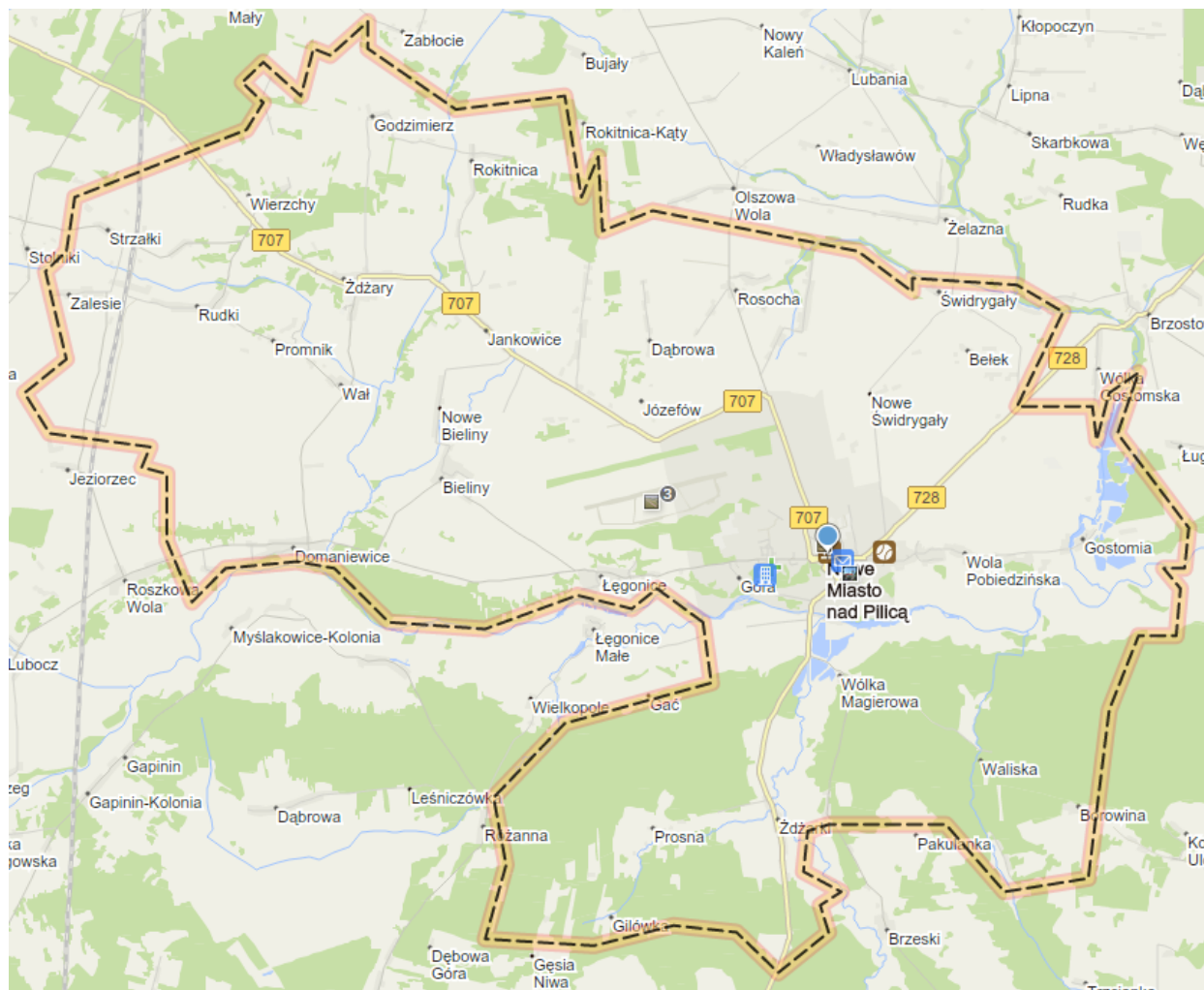
W skład gminy wchodzi miasto i 28 sołectw, obejmujących 32 wsie. Powierzchnia gminy wynosi 159 km², z czego miasto zajmuje 11 km². Ludność gminy to 7 615 mieszkańców (stan na 31.12.2020), w tym miasto – 3 672 mieszkańców (tj. 48% ludności gminy ogółem). Gęstość zaludnienia dla całej gminy wynosi 48 osób/km².

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyróżnia się podstawowe elementy zainwestowania z przewagą funkcji: mieszkaniowo – usługowych (miasto Nowe Miasto nad Pilicą), rolniczych, rekreacyjnych i komunikacyjnych. Znaczne powierzchnie obejmują grunty rolne, co jest zgodne z rolniczym charakterem tego obszaru, duże powierzchniowo obszary zajmują lasy i grunty leśne.

Na terenie całej gminy znajduje się 300 ha wód śródlądowych, włączając obie rzeki: Pilicę i Drzewiczkę oraz starorzecza i stawy (stanowią one razem około 2% całej powierzchni gminy).

Życie gospodarcze gminy opiera się na zakładach produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych głównie w mieście. Działalność rolnicza jest oparta na małych gospodarstwach wielotowarowych.

Rysunek 2. Mapa Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Źródło: <https://mapa.targeo.pl/>

1.1.2. Rzeźba terenu i geologia

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest w obrębie dwóch mezoregionów – zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego: Wysoczyzny Rawskiej i Doliny Białobrzeskiej. Jednostki te należą do makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich, stanowiących region przejściowy pomiędzy Niziną Środkowopolską, a Wyżyną Małopolską.

Wysoczyzna Rawska to obszar lekko pofalowanej wysoczyzny polodowcowej, pochylonej nieznacznie w kierunku północno-wschodnim. Na jej powierzchni występują gliny morenowe, pagórki moren czołowych zlodowacenia Warty o charakterze ostańców erozyjnych oraz wałów ozów. Wysoczyzna ograniczona jest od południa doliną Pilicy (Dolina Białobrzaska), na wschodzie natomiast (poza granicami gminy) doliną Kraski – Jeziorki (w tym miejscu przechodzi łagodnie w Równinę Warszawską). W granicach gminy najwyższe wyniesienia tworzą, rozciągające się na kierunku południowy-zachód północny-wschód łukowato wygięte ciągi moren czołowych, wyznaczające zasięgi oddziaływania zlodowacenia warciańskiego. Punktem kulminacyjnym jest Góra Rocha 180,9 m n.p.m., znajdująca się koło Nowych Łęgonic. W niższych częściach wysoczyzny wysokości bezwzględne sięgają 134 m n.p.m. przy wschodniej granicy. W dolinach licznych dopływów Pilicy (Rokitna, Łubianka) wahają się w granicach 137-143 m n.p.m. W strefie krawędziowej doliny Pilicy wysokości bezwzględne dochodzą do 130 m n.p.m. Deniwelacje powierzchni terenu przekraczają lokalnie 20 m. Obszar ten charakteryzuje się stosunkowo dużym zalesieniem - 24,3% (względem pozostałych gmin powiatu grójeckiego) oraz znacznie mniejszą ilością sadów (3,6% powierzchni). W krajobrazie dominują pola uprawne.

Mezoregion Dolina Białobrzaska stanowi odcinek doliny Pilicy, o długości ok. 65 km pomiędzy Białobrzegami a Tomaszowem Mazowieckim, obejmujący południową część gminy Nowe Miasto. Od północy dolina ograniczona jest wysoką, kilkunastometrową, stromą skarpą, podmywaną okresowo przez rzekę w okolicach Nowego Miasta. W okresie zlodowacenia, obszar doliny Pilicy stanowił dolinę marginalną, którą odpływały wody roztopowe z cofającego się lodowca stadiału Warty. Obecnie Pilica meandruje na tym odcinku w małej dolinie i wcina się nieznacznie w podłoże wypełnione holoceniowymi madami, piaskami i żwirami rzecznyymi. Silnie zabagnione tarasy zalewowe, cechuje występowanie licznych starorzeczy i drobnych zagłębień. Na tarasach nadzalewowych, występujących głównie po południowej (prawej) stronie doliny, widoczne są pozostałości działalności eolicznej. Szerokość doliny, stanowiącej południową granicę Wysoczyzny Rawskiej, dochodzi do 4 km. Wysokości bezwzględne w jej obrębie osiągają wartości ok. 129-139 m n.p.m. tj. ok. 2-3 m nad poziom wody w rzece (ok. 126-136 m n.p.m.).

1.1.3. Warunki klimatyczne

Gmina Nowe Miasto znajduje się na pograniczu dwóch regionów klimatycznych:

- wielkopolsko-mazowieckiego (na zachód i północ od rzeki Kraski)
- łódzko-wieluńskiego (wzdłuż doliny Pilicy).

Klimat w tym rejonie należy do grup umiarkowanie ciepłych i kształtowany jest przez masy ścierającego się suchego powietrza kontynentalnego i wilgotnego powietrza atlantyckiego. Efektem jest zmienność stanów pogody. Korzystne warunki klimatyczne sprzyjają rozwojowi rolnictwa.

Charakterystyczne cechy klimatu gminy to:

- termiczne lato trwa 90-100 dni, rozpoczyna się w ostatniej dekadzie maja, kończy w pierwszych dniach września,
- okres wegetacyjny trwa 170-180 dni (temperatura powyżej 5°C),
- średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C, najzimniejszego miesiąca -3,4°C (luty), najcieplejszy miesiąc 18,2°C (lipiec),

- liczba dni gorących – powyżej 25°C wynosi 35-40,
- liczba dni z przymrozkami – poniżej 0°C – 40 dni,
- liczba dni pochmurnych – 140-150 (miesiące listopad – luty),
- liczba dni słonecznych 40-50, średnie roczne usłonecznienie wynosi 1600 h, średnie dzienne usłonecznienie waha się w przedziale 4,0-4,5 h,
- średnia roczna suma opadów atmosferycznych z wielolecia jest niższa od średniej dla Polski - 600 mm i nie przekracza zazwyczaj 550 mm,
- średnia roczna wilgotność względna powietrza waha się w granicach 65-85% i wynosi ok. 79%,
- średnie roczne parowanie terenowe wynosi ok. 400-450 mm,
- okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 70-75 dni,
- wiatry najczęściej napływają z kierunku zachodniego (ok. 66%) lub z południowego wschodu i wschodu (ok. 30%) ,
- średnia prędkość wiatru wynosi ok. 4,1 m/s, przeważają wiatry słabe lub bardzo słabe i ciche.

1.1.4. Hydrografia

Obszar gminy Nowe Miasto nad Pilicą leży w całości w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej fragment dorzecza Wisły. Głównymi elementami sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Pilica i jej dopływy: Rokitna i Drzewiczka.

Zgodnie z podziałem hydroregionalnym Polski gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest w obrębie dwóch regionów hydrogeologicznych: południowomazowieckiego i kujawsko mazowieckiego. Wody podziemne – w północnej i centralnej części gminy piętra wodonośne występują w osadach: kredy górnej, trzeciorzędu i czwartorzędu a także w osadach jury górnej. W południowej części gminy użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędu i jury.

1.2. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

1.2.1. Demografia

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą (wg stanu na 31.12.2020r.) liczy ogółem 7 615 mieszkańców, w tym 3 696 mężczyzn oraz 3 919 kobiet.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców ogółem	7 904	7 863	7 766	7 668	7 615
Miasto	3 859	3 830	3 789	3 717	3 672
Wieś	4 045	4 033	3 977	3 951	3 943
Mężczyźni	3 833	3 818	3 773	3 699	3 696
Kobiety	4 071	4 045	3 993	3 969	3 919

Źródło – dane GUS

Analizując liczbę ludności gminy według płci, można zaobserwować, iż nieco ponad połowę mieszkańców stanowią kobiety (51,5%), co jest charakterystyczne dla struktury całego województwa. Współczynnik feminizacji w 2020 roku w gminie wynosił 106, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet (w województwie mazowieckim współczynnik ten wynosił 109).

Gęstość zaludnienia dla terenu miejskiego wynosi 326 osób na km², a dla terenu wiejskiego 27 osób na km². W analizowanym okresie obserwuje się spadek liczby ludności.

Wykres 1. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

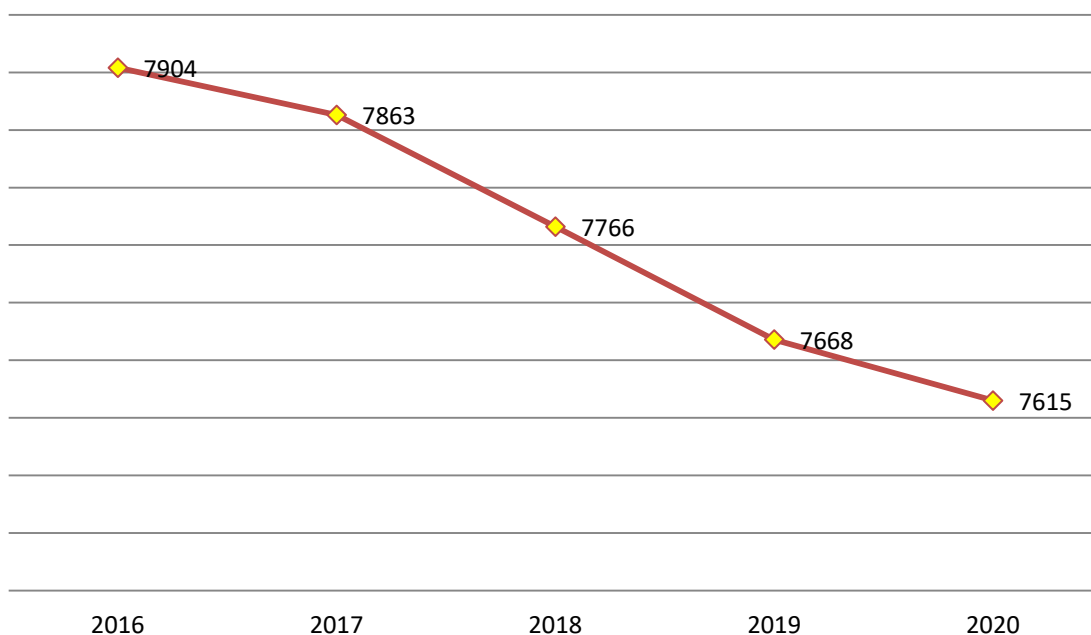
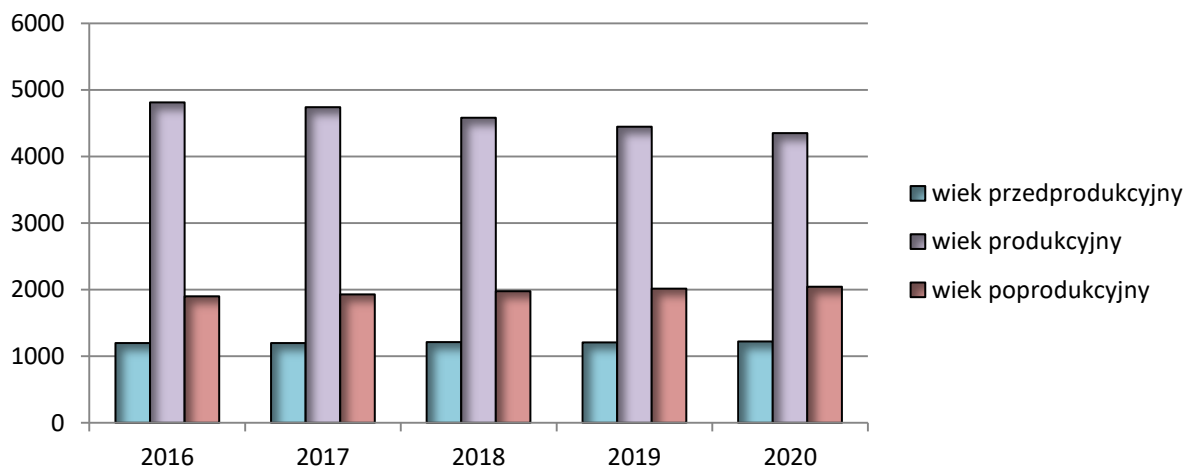

Tabela 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016		2017		2018		2019		2020	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wiek przedprodukcyjny	1 197	15,1	1 197	15,2	1 210	15,6	1 206	15,7	1 221	16,0
Wiek produkcyjny	4 809	60,8	4 739	60,3	4 580	59,0	4 448	58,0	4 350	57,1
Wiek poprodukcyjny	1 898	24,0	1 927	24,5	1 976	25,4	2 014	26,3	2 044	26,8

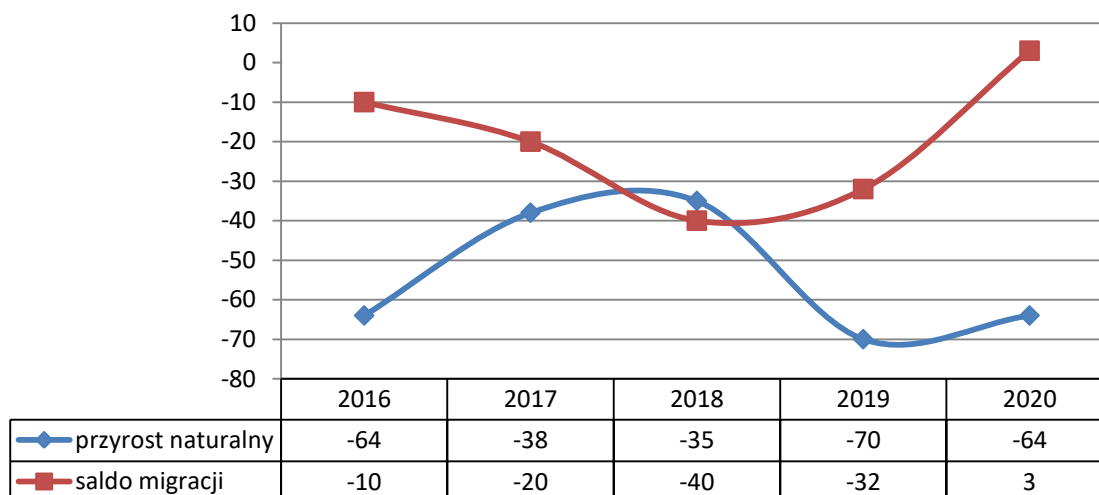
Źródło – dane GUS

Wykres 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych

W ostatnich latach w strukturze ludności gminy systematycznie zmniejsza się udział liczby osób w wieku produkcyjnym. W 2016r. udział ten wynosił 60,8%, w 2020r. obniżył się do 57,1 %. Wzrasta natomiast w liczbie wszystkich mieszkańców procentowy udział osób będących w wieku przedprodukcyjnym, w 2016r. wynosił 15,1%, a w roku 2020 wynosił 16,0%. Wzrósł również udział ludności w wieku poprodukcyjnym – od 24,0% w roku 2016 do 26,8% w roku 2020, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa.

Wykres 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji w liczbach naturalnych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Wskaźniki demograficzne dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą wynoszą (wg GUS, 2020):

- wskaźnik obciążenia demograficznego:
 - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 75,1 osoby
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym: 167,4 osoby
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 47,0 osób
- wskaźniki modułu:
 - gęstość zaludnienia: 48 osób na 1 km²
 - kobiety na 100 mężczyzn: 106
 - przyrost naturalny: na 1000 ludności: -10,48, w liczbach naturalnych: -80 osób
 - saldo migracji: na 1000 ludności 0,4, w liczbach naturalnych: 3 osoby
- inne wskaźniki:
 - małżeństwa na 1000 ludności: 4,8
 - urodzenia żywe na 1000 ludności: 8,25

Mieszkańcy gminy Nowe Miasto nad Pilicą stanowią ok. 7,8% ludności powiatu grójeckiego. Dane demograficzne z ostatnich lat świadczą o stale zmniejszającej się liczbie ludności na terenie gminy, spowodowanej zarówno wysokimi i ujemnymi wskaźnikami przyrostu naturalnego jak i salda migracji. Do najbardziej niekorzystnych zjawisk demograficznych należy zaliczyć bardzo duży wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Ponadto niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że wskaźniki nie wykazują zmiany tendencji.

1.2.2. Mieszkalnictwo

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na koniec 2020r., na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą znajdowało się 3 191 mieszkań, liczących 11 260 izb, o łącznej powierzchni użytkowej 232 029 m² (w tym w mieście odpowiednio 1 592 mieszkania, o powierzchni 107 318 m²). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 72,7 m².

Tabela 3. Wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w roku 2020

Wskaźnik	Miasto	Obszar wiejski	Ogółem
Liczba mieszkań (szt.)	1 592	1 599	3 191
Liczba izb (szt.)	5 732	5 528	11 260
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	107 318	124 711	232 029

Źródło – dane GUS

Tabela 4. Budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania oddane do użytkowania [szt.]	12	19	10	12	10
Liczba izb mieszkań oddanych do użytkowania [szt.]	64	102	51	64	50
Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania [m ²]	1 727	2 788	1 507	1 691	1 205

Źródło – dane GUS

Tabela 5. Standardy zaspokajania potrzeb w zakresie mieszkalnictwa – tabela porównawcza

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba			Przeciętna powierzchnia użytkowa	
	izb w 1 mieszkaniu	osób w 1 mieszkaniu	osób na 1 izbę	mieszkania [m ²]	na 1 osobę [m ²]
Nowe Miasto nad Pilicą: miasto	3,60	2,31	0,64	67,4	29,2
Nowe Miasto nad Pilicą: obszary wiejskie	3,46	2,47	0,71	78,0	31,6
Nowe Miasto nad Pilicą - ogółem	3,53	2,39	0,68	72,7	30,5

Źródło – dane GUS

Sytuacja mieszkaniowa ludności gminy ulega systematycznej poprawie, jest to wynikiem przyrostu nowych mieszkań o wyższym standardzie w zabudowie prywatnej.

Na jedno mieszkanie o przeciętnej wielkości 72,7 m² przypadają średnio 2,39 osoby. W skład jednego mieszkania wchodzi przeciętnie 3,53 izby, co daje wartość 0,68 osób na jedną izbę. Statystyczny mieszkaniec gminy ma do swojej dyspozycji 30,5 m² powierzchni mieszkaniowej.

Wskaźniki wyposażenia mieszkań w infrastrukturę dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą wynoszą:

- wodociąg: teren miasta - 97,5 %, teren wsi – 75,2 %,
- łazienka: teren miasta - 90,4 %, teren wsi – 58,4 %,
- centralne ogrzewanie: teren miasta - 80,4%, teren wsi – 43,0 %.

1.2.3. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Sieć wodociągowa na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą funkcjonuje w ramach dwóch wodociągów grupowych:

- istniejący i rozbudowywany wodociąg na terenie miasta Nowe Miasto jest centralnym układem sieci wodociągowej dla miasta. Pracuje on na bazie studni głębinowych, zlokalizowanych w pasie nadrzecznym nad Pilicą, pobierających wodę z układów jurajskich.
- wodociąg „Żdźary” - woda podlega uzdatnianiu (napowietrzanie, odżelazianie).

Łączna długość rozdzielczej sieci wodociągowej wynosi 139,5 km (stan na koniec 2020r.), z przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w ilości 2 236 szt. Przeciętne zużycie wody w gminie na 1 mieszkańca przyjmuje wartość około 21,2 m³.

Tabela 6. Stan zaopatrzenia gminy w wodę

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Miasto	Obszary wiejskie	Gmina - ogółem
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej	km	18,5	121,0	139,5
Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	791	1 445	2 236
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	85,5	76,7	162,2
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	23,2	19,4	21,2
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3 670	3 302	6 972

Źródło – dane GUS

Wskaźnik zwodociągowania gminy wyrażony liczbą osób korzystających z instalacji do ogółu ludności wynosi 99,9% dla terenu miasta oraz 83,7% dla obszarów wiejskich. Wskaźnik uzbrojenia w sieć wodociągową wynosi 88km/100km² terenu, w tym na terenie miasta 164,4km/100km².

Gospodarka ściekowa

System kanalizacji sanitarnej działa tylko w Nowym Mieście nad Pilicą. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta wynosi 21,2 km. Do sieci przyłączonych jest 420 odbiorców. Z kanalizacji korzysta ogółem 34,6% mieszkańców gminy. W mieście działa 1 komunalna oczyszczalnia ścieków odbierająca ścieki z kanalizacji oraz ścieki dowożone beczkowozami.

Tabela 7. Stan sieci kanalizacyjnej w Gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	13,6	13,6	13,6	17,4	21,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	396	398	403	403	420
Ludność korzystająca z sieci ogółem	osoba	2 736	2 718	2 696	2 645	2 635

Źródło – dane GUS

Sieć kanalizacyjna uzupełniana jest na terenach wiejskich przez indywidualne szamba (179 szt.) lub oczyszczalnie przydomowe (4 szt.). Oczyszczalnie przydomowe są popularne na terenach, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej lub na terenach gdzie budowa sieci nie jest opłacalna ekonomicznie.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą znajduje się w zasięgu terytorialnym działania Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Warszawie. Sieć gazowa na terenie gminy funkcjonuje od roku 2017 i obejmuje tylko obszar miasta. Według danych przedstawionych przez GUS na koniec 2020r. z gazu ziemnego korzystały 233 osoby. Długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej wynosiła 5 637 m. W gminie Nowe Miasto nad Pilicą ilość czynnych przyłączy do budynków wynosiła 103 szt.

Tabela 8. Zmiany stanu infrastruktury gazowej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Długość czynnej sieci gazowej ogółem (m)	0	4 381	4 541	5 687	5 637
Długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej (m)	0	4 381	4 541	5 687	5 637
Czynne przyłącza do budynków ogółem tj. mieszkalnych i niemieskalnych (szt.)	0	35	75	89	103
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych (szt.)	0	18	55	63	71
Odbiorcy gazu [gosp.]	0	11	40	57	99
Ludność korzystająca z sieci gazowej	0	31	100	138	233

Źródło- dane GUS

Według danych GUS z roku 2020 z sieci gazowej na terenie gminy korzystało ogółem 3,1% ogółu ludności.

Energia elektryczna

Operatorem elektroenergetycznego systemu dystrybucji energii elektrycznej do odbiorców końcowych jest przedsiębiorstwo PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko - Kamienna, wchodzące w skład grupy energetycznej – PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. Za sprawność systemu elektroenergetycznego oraz jego rozbudowę na terenie gminy odpowiada w/w przedsiębiorstwo energetyczne, a w jego ramach Rejon Energetyczny Grójec (RE Grójec).

Dostawa energii elektrycznej dla gminy realizowana jest z krajowego systemu energetycznego (KSE) poprzez stację wysokiego napięcia GPZ Mogielnica. Stacja 110/15kV zasilana jest dwustronnie liniami 110kV z kierunku GPZ Białobrzegi oraz GPZ Roszkowa Wola. Wyposażenie głównego źródła zasilania stanowią dwa transformatory 110/15kV o mocach 16 MVA każdy.

Stacja transformatorowa GPZ ma za zadanie obniżyć wysokie napięcie (110kV) na napięcie średnie i jest punktem zasilania, z którego wyprowadzone są magistralne linie średniego napięcia 15kV w kierunku stacji transformatorowych SN/nN. Linie średniego napięcia prowadzone są jako napowietrzne lub kablowe.

Gospodarka cieplna

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Pilicą dominuje budownictwo jednorodzinne z własnymi indywidualnymi źródłami ciepła wbudowanymi u poszczególnych odbiorców.

Ponad 35% budynków mieszkalnych (około 50% powierzchni użytkowej mieszkań) na terenie miasta oraz zdecydowana większość budynków ogrzewanych na terenach wiejskich wyposażona jest w indywidualne systemy grzewcze – najczęściej są to wbudowane kotłownie c.o. lub rzadziej tradycyjne piece bazujące na różnych paliwach z wyraźną dominacją paliw stałych (węgiel, koks, miat lub drewno). Obecnie potrzeby cieplne Gminy Nowe Miasto nad Pilicą pokrywane są za pomocą rozproszonych lokalnych kotłowni zlokalizowanych bezpośrednio przy odbiorcach ciepła. Kotłownie lokalne są własnością różnych podmiotów i instytucji, w tym zakładów przemysłowych, przedsiębiorstw, placówek służby zdrowia, szkół oraz spółdzielni mieszkaniowych. Na obszarze miasta funkcjonują również kotłownie spółdzielni mieszkaniowych, zaopatrujące w energię cieplną część mieszkań zlokalizowanych w Nowym Mieście nad Pilicą.

System komunikacyjny

Transport drogowy

Lokalny system komunikacyjny tworzą drogi o znaczeniu wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Drogi wojewódzkie na terenie gminy:

- Nr 728 Jędrzejów - Grójec,
- Nr 707 Nowe Miasto nad Pilicą – Rawa Mazowiecka.

Drogi powiatowe:

- 1104W Fałęcice- Nowe Miasto nad Pilicą
- 1656W Granica województwa piotrkowskiego - Myślakowice- Różanna- Wysokin
- 1687W Różanna- Wysokin
- 1688W Nowe Miasto nad Pilicą – Domaniewice - granica województwa piotrkowskiego
- 1689W Domaniewice-Bieliny- Łęgonice
- 1690W Żdżary- Domaniewice
- 1691W Rudki- Wał
- 1692W Gr. woj. skier. Strzałki- Rudki- Wierzchy
- 1693W Gr. woj. skier. Rosocha- dr Nr 707
- 1694W Nowe Miasto nad Pilicą – Ulów
- 1695W Wólka Magierowa- Brzeski- Kłwów

Drogi gminne:

- 160701W Nowe Miasto nad Pilicą - Świdrygały- gr. województwa – (Żelazna)
- 160702W (Kobuz)- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą- Domaniewice
- 160703W Bieliny- Jankowice
- 160704W Bieliny- Wał
- 160706W Żdżary- Godzimierz- granica województwa - (Lewin)
- 160706W dr. wojewódzka nr 707 – Wierzchy - gr. województwa (Rylsk Mały)
- 160707W dr. wojewódzka nr 728- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą.- (Różanna)
- 160708W Rosocha- Sacin-Bętek- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą.- (Brzostowiec)
- 160709W Świdrygały- Sacin (droga powiatowa nr 1693W Sacin)
- 160710W Strzałki- Zalesie- gr. województwa (Jeziorzec)
- 160711W Wierzchy- Godzimierz- gr. województwa (Rokitnica Kąty)
- 160712W Żdżary- Rokitnica
- 160713W Łęgonice- Józefów- gr. województwa- (Olszowa Wola)
- 160714W Jankowice- Rokitnica
- 160715W Bętek- Świdrygały
- 160716W Waliska- Borowina
- 160717W Bętek- Gostomia

- 160718W Wólka Magierowa- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą (Małe Łęgonice)
- 160719W Józefów- Dąbrowa- Nowe Łęgonice
- 160720W Sańbórz- Wierzchy
- 160721W Rudki- Zalesie
- 160722W Żdźary- Wierzchy
- 160723W Łęgonice – gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą- (Małe Łęgonice)
- 160724W Wólka Magierowa- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą (Klwów)

Transport kolejowy

Przez północno-zachodnią część gminy przebiega Centralna Magistrala Kolejowa łącząca Śląsk przez Warszawę z Wybrzeżem.

1.2.4. Gospodarka

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą zarejestrowane są ogółem 573 podmioty gospodarcze (GUS, 2020) z czego: 20 w sektorze publicznym i 553 w sektorze prywatnym (w tym: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 413 podmiotów). Według podziału na sekcje PKD w roku 2020 najliczniej reprezentowane były:

- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (Seksja G) - ok. 28%
- budownictwo (Seksja F) – ok. 13%.
- Pozostała działalność usługowa (Seksja SiT) – ok. 9%

Tabela 9. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Podmioty gospodarcze	2016	2017	2018	2019	2020
Nowo zarejestrowane	39	31	38	46	22
Wyrejestrowane	35	29	35	33	24
Saldo	4	2	3	13	-2

Źródło – dane GUS

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą według sekcji w 2020r.

Sektor gospodarki		Liczba podmiotów gospodarczych
Seksja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9
Seksja B	Górnictwo i wydobywanie	2
Seksja C	Przetwórstwo przemysłowe	42
Seksja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Seksja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Seksja F	Budownictwo	75
Seksja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	161
Seksja H	Transport i gospodarka magazynowa	35
Seksja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami	17

	gastronomicznymi	
Sekcja J	Informacja i komunikacja	10
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	25
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	32
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11
Sekcja O	Administracja publiczna	12
Sekcja P	Edukacja	23
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	39
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11
Sekcja SiT	Pozostała działalność usługowa	51
	Ogółem:	573

Źródło – dane GUS

Ponad 95% podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób.

Tabela 11. Zestawienie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w 2020 roku według wielkości, tj. liczby zatrudnionych osób

Liczba zatrudnionych osób			
0-9	10-49	50-249	250-999
546	20	6	1

Źródło – dane GUS

Bezrobocie w gminie kształtuje się na poziomie 2,4% i obejmuje 55 osób z terenu gminy, z czego 27 to mężczyźni, a 28 to kobiety (GUS, 2020).

1.2.5. Energia odnawialna

Perspektywa wyczerpania się zapasów paliw kopalnych, a także podejmowane działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego człowieka, przyczyniły się do wzrostu zainteresowania odnawialnymi źródłami energii, czego efektem jest duży wzrost ich stosowania. Odnawialne źródła energii są to źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię występującą w rozmaitych postaciach, w szczególności promieniowania słonecznego, wiatru, wody, a także biomasy i ciepła wnętrza ziemi. Obecny poziom cywilizacji technicznej stwarza możliwość uznania za odnawialne źródło energii również części odpadów komunalnych i przemysłowych, która nadaje się do energetycznego przetworzenia. Źródła energii odnawialnej są praktycznie niewyczerpalne, gdyż ich zasoby uzupełniane są nieustannie w procesach naturalnych. Najłatwiej dostępne są zasoby energii promieniowania słonecznego i biomasy, natomiast dostępność energii geotermalnej, wiatru czy wody jest ograniczona i zależna od położenia geograficznego. Dużą zaletą źródeł odnawialnych jest również ich minimalny wpływ na środowisko naturalne. Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym kraju. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, przede wszystkim zaś do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Potencjalnie największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych może być rolnictwo, jak również mieszkalnictwo i komunikacja.

„Polityka energetyczna Polski do 2040 roku” zawiera pakiet działań, mających na celu *zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych*. Za globalną miarę realizacji celu PEP 2040 przyjęto następujące wskaźniki:

- 60% udział węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej w 2030 roku,
- 21% OZE w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 roku,
- wdrożenie energetyki jądrowej w 2033 roku,
- poprawa efektywności energetycznej o 23% w stosunku do prognoz z 2007 roku,
- ograniczenie emisji CO₂ o 30% do 2030 roku (w stosunku do 1990 roku).

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą istnieją potencjalne możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wzrost wykorzystania OZE niesie ze sobą korzyści ekologiczne w postaci zmniejszenia emisji gazów i pyłów do atmosfery, co prowadzi do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz powoduje ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Rozwój OZE przynosi również korzyści gospodarcze polegające na zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, czy dywersyfikacji źródeł produkcji energii.

Energia słoneczna

Podstawowym źródłem energii dla Ziemi jest Słońce. Ze wszystkich źródeł energii, energia słoneczna jest najbezpieczniejsza. Można ją wykorzystywać dla celów ogrzewania budynków oraz podgrzewania wody, jednak energetyka słoneczna jest praktycznie najmniej wykorzystywaną formą energii w Polsce. Praktyczną możliwość wykorzystania tego rodzaju energii ograniczają warunki klimatyczne oraz wciąż jeszcze wysokie nakłady inwestycyjne, związane z zainstalowaniem odbiorników o bardzo dużych powierzchniach.

Na terenie gminy instalacją wykorzystującą ten rodzaj energii są kolektory słoneczne na potrzeby ZOZ w Nowym Mieście oraz na bloku wspólnoty mieszkaniowej (kolektory służą do ogrzewania wody). Kolektory słoneczne montowane są również przez mieszkańców na domach jednorodzinnych.

Zakłada się, że wykorzystanie energii słonecznej do podgrzewania wody użytkowej na terenie miasta będzie miało charakter rozwojowy, co wynika z sytuacji ogólnokrajowej, gdzie pozyskiwanie energii słonecznej do celów energetycznych jest coraz bardziej rozpowszechniane.

Energia wodna

Polska nie posiada zbyt dobrych warunków do rozwoju energetyki wodnej – przyjmuje się, że hydroenergetyczne zasoby techniczne wynoszą około 13,7 tys. GWh na rok, z czego ponad 45% przypada na rzekę Wisłę. Technologia małych elektrowni wodnych obejmuje pozyskiwanie energii z cieków wodnych, przy czym maksymalną moc zainstalowaną w pojedynczej lokalizacji określa się na około 5 MW.

Rozwój energetyki wodnej (wytwarzanie energii elektrycznej pochodzącej z przetwarzania energii zawartej w przepływającej rzece) będzie miało mniejsze znaczenie ze względu na niezbyt korzystne warunki hydrologiczne.

Obecnie na terenie gminy brak jest małych elektrowni wodnych.

Energia wiatru

Średnie roczne prędkości powyżej 4 m/s, co uważane jest za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatrowej, występują na wysokości 25 i więcej metrów na 2/3 powierzchni naszego kraju. Uważa się, że na 1/3 powierzchni Polski istnieją odpowiednie warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Jak wynika z opracowań Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej znaczna część Polski posiada wystarczające warunki do wykorzystania energii wiatru do produkcji energii elektrycznej i do napędu urządzeń technologicznych.

Wiatr jest czystym źródłem energii, nie emitującym żadnych zanieczyszczeń. W korzystnych warunkach wiatrowych cena jednostkowa energii pochodzącej z tego źródła może być i często jest niższa od ceny energii z konwencjonalnych elektrowni ciepłych. Postępujący rozwój technologii elektrowni wiatrowych powoduje dalszy spadek kosztów energii i czyni sektor energetyki wiatrowej jeszcze bardziej atrakcyjnym dla inwestorów.

Na terenie gminy obecnie nie funkcjonują turbiny wiatrowe. Należy również założyć, że realizacja dużej farmy wiatrowej napotka na ograniczenia po stronie usytuowania terenów chronionych czy też gęstości zaludnienia.

Nie można jednak wykluczyć rozwoju małych turbin wiatrowych, wykorzystywanych na potrzeby własne właściciela, m.in. do oświetlenia domów, pomieszczeń gospodarczych, ogrzewania.

Biomasa

Biomasa jest to masa materii organicznej, wszystkie substancje pochodzenia roślinnego i zwierzęcego ulegające biodegradacji. Biomasa wykorzystywana energetycznie to przede wszystkim:

- drewno i odpady drzewne (drewno kawałkowe, trociny, wióry, zrębki drzewne, kora, paliwo uszlachetnione – brykiet drzewny, pelety);

Tabela 12. Podstawowe właściwości wybranych rodzajów biomasy

Wyszczególnienie:	Wartość opałowa	Wilgotność (w %)	Zawartość popiołu (% suchej masy)
Drewno kawałkowe	11-12 MJ/kg	20-30	0,6-1,5
Zrębki drzewne	6-16 MJ/kg	20-60	0,6-1,5
Kora	18,5-20 MJ/kg	55-65	1,3
Brykiet	19-21 GJ/t	6-8	0,5-1
Pelety (granulat)	16,5-17,5 MJ/kg	7-12	0,4-1

Źródło: www.biomasa.org

- rośliny pochodzące z upraw energetycznych – charakteryzujące się dużym przyrostem rocznym, wysoką wartością opałową, znaczną odpornością na choroby i szkodniki oraz stosunkowo niewielkie wymagania glebowe;
- produkty i odpady rolnicze – słoma, siano, buraki cukrowe, trzcina cukrowa, ziemniaki, rzepak, ziarno energetyczne, pozostałości przerobu owoców, zwierzęce odchody.

Najbardziej popularne jest wykorzystanie do celów energetycznych nadwyżek słomy.

Tabela 13. Wartości opałowe słomy

Wyszczególnienie:	Wartość opałowa (MJ/kg)	Wilgotność (w %)	Gęstość (kg/m ³)	Zawartość popiołu (% suchej masy)
Słoma żółta	14,3	10-20	90-165	4,0
Słoma szara	15,2	10-20	90-165	3,0

Źródło: www.biomasa.org

Technologie energetyczne wykorzystujące biomasę, obejmujące m.in.: spalanie biomasy roślinnej; spalanie odpadów komunalnych; wytwarzanie oleju opałowego z roślin oleistych (np. rzepak) specjalnie uprawianych dla celów energetycznych.

Biomasa wykorzystywana energetycznie pochodzi w Polsce z dwóch gałęzi gospodarki, tj. z rolnictwa i leśnictwa i jest jednym z najbardziej obiecujących źródeł energii odnawialnej, co wynika przede wszystkim z jej głównego atutu, jakim jest stosunkowo proste pozyskanie.

Potencjalne źródło energii biomasy stanowi przede wszystkim drewno pochodzące z czyszczenia lasu, drewno opałowe produkowane celowo oraz drewno z sadów (z corocznych wiosennych prześwitleń drzew oraz likwidacji starych zadrzewień). Potencjał zasobów energii możliwej do uzyskania z odpadów drzewnych jest trudny do oszacowania i obarczony znacznym błędem. Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej oraz ochrona istniejących zasobów leśnych ogranicza pozyskanie zasobów drewna i odpadów drzewnych, możliwych do wykorzystania na dużą skalę.

Występujące na obszarze gminy surowce, tj. odpadki drewniane, trociny, rolniczy produkt energetyczny: słoma, siano, darń, zepsute ziarno, mogą mieć zastosowanie do produkcji ciepła, tzn. mogą być spalane w sposób efektywny energetycznie. Obecnie biomasa znajduje zastosowanie w paleniskach domowych.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to naturalne ciepło Ziemi nagromadzone w skałach oraz w wodach wypełniających pory i szczeliny w skałach. W skorupie ziemskiej występuje kilka rodzajów energii geotermalnej. Jest to energia magmy i energia geociśnień, energia gorących suchych skał i energia geotermalna nagromadzona w wodach podziemnych. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni.

Podstawowymi cechami zasobów geotermalnych decydującymi o atrakcyjności ich wykorzystania w kraju są: odnawialność, niezależność od zmiennych warunków klimatycznych i pogodowych, możliwość budowy instalacji osiągających znaczne moce cieplne (do kilkudziesięciu MWt z jednego otworu).

Należy podkreślić, że wykorzystanie energetyczne wód geotermalnych wiąże się z przeprowadzeniem badań geologicznych i wykonaniem odwiertu, co niesie ze sobą konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych. To stanowi poważną barierę w wykorzystywaniu energii geotermalnej. Przedsięwzięcie takie jest opłacalne, gdy wody geotermalne stosuje się do różnych celów równocześnie jak np. produkcja energii elektrycznej, balneologia i lecznictwo oraz rekreacja.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie występują udokumentowane zasoby złóż wód termalnych nadających się do wykorzystania jako nośnik energii dla celów energetyki cieplnej.

Wśród barier ograniczających wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (OZE) występują:

- duże koszty inwestycyjne
- trudności w pełnym zabezpieczeniu potrzeb energetycznych z uwagi na małą wydajność
- brak gwarancji stabilnego poziomu produkcji energii, co zmusza często do współdziałania z systemami konwencjonalnymi.

Obecny stan rozpoznania wód geotermalnych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie jest wystarczający dla określenia opłacalności inwestycji związanych z budową ciepłowni geotermalnych na jej obszarze. Ewentualne inwestycje wymagają oszacowania potencjału energii wód geotermalnych za pomocą próbnych odwiertów.

Alternatywą dla dużych systemów energetyki geotermalnej mogą być inne rozwiązania wykorzystujące energię skumulowaną w gruncie, m.in. pompy ciepła (płytką geotermia). Zasadą pracy takiej instalacji jest wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi o stosunkowo niskiej temperaturze, jako wspomaganie źródeł konwencjonalnych (ogrzewanie termodynamiczne). Sugeruje się wybór pomp ciepła pracujących latem na zaspokojenie potrzeb związanych z przygotowaniem ciepłej wody użytkowej, zaś zimą o mocy zdolnej zaspokoić potrzeby cieplne przy średnich temperaturach w sezonie grzewczym. Urządzenia tego typu są produkowane i mogą być stosowane zarówno w domach jednorodzinnych w terenach o rozproszonej zabudowie, w budynkach użyteczności publicznej – jednak koszt instalacji urządzeń i koszt wytworzenia energii przewyższa źródła konwencjonalne.

II. DZIAŁANIA SAMORZĄDU W LATACH 2016-2020

2.1. Dochody i wydatki budżetu gminy

Tabela 14. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem		27 039 323,61	28 804 378,44	31 170 566,41	40 852 800,88	44 588 417,35
W dochodach:	dochody majątkowe	485 845,24	447 506,86	1 640 486,50	1 504 088,99	3 479 605,34
	dochody własne	12 628 603,11	12 936 220,60	13 645 912,40	21 510 429,87	24 081 069,03
	subwencja ogólna	6 707 249,00	6 957 521,00	7 106 731,00	8 408 729,00	8 444 755,00
	dotacje	7 703 471,50	8 910 636,84	10 417 923,01	10 933 642,01	12 062 593,32
	dochody od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek	93 304,12	75 046,00	124 909,66	61 686,00	63 590,80
	finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	0,00	0,00	0,00	0,00	133 825,23
Wydatki ogółem		26 760 824,69	30 271 737,64	36 565 819,30	36 870 194,94	36 749 967,56

Źródło – dane GUS

Wykres 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą

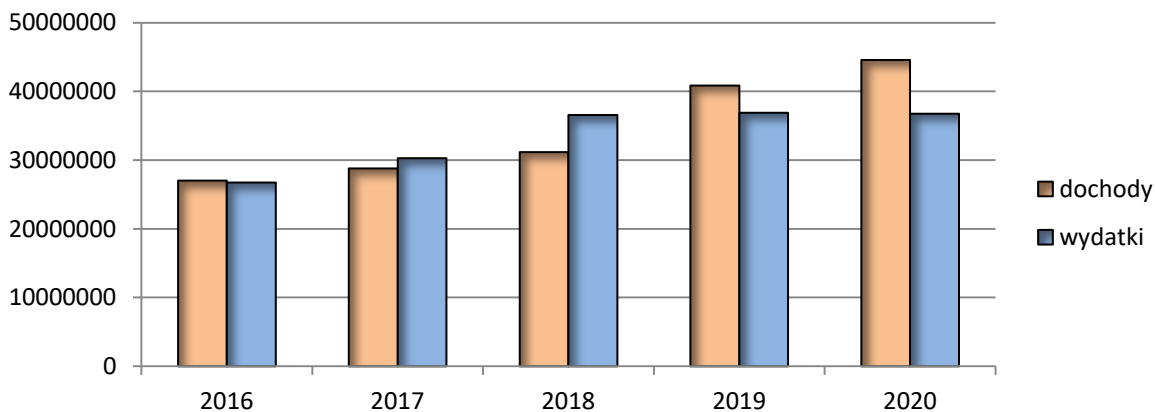

Tabela 15. Dochody i wydatki z budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody na 1 mieszkańca	3 418,37	3 661,88	3 981,93	5 296,62	5 839,24
Wydatki na 1 mieszkańca	3 383,16	3 848,43	4 671,16	4 780,27	4 812,72

Źródło – dane GUS

2.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska i ocena realizowanej polityki ekologicznej gminy

Działania i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska stale zmierzają w kierunku poprawy stanu środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami, w tym ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i emisji zanieczyszczeń. Szczególnym celem polityki ekologicznej jest ograniczanie szkodliwych czynników wpływających na zdrowie i zapobieganie zagrożeniom zdrowia poprzez poprawę stanu powietrza atmosferycznego, ochronę przed chemicznym zanieczyszczeniem gleb i wód, właściwą gospodarkę odpadami, ochronę przed hałasem oraz zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska.

Ważniejsze inwestycje w zakresie ochrony środowiska realizowane w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2017-2020:

2017

- Przebudowa ulicy Malinowej, Morelowej i Orzechowej w Nowym Mieście oraz budowa kanalizacji deszczowej
- Przebudowa ulicy Ogrodowej w Nowym Mieście nad Pilicą, ulicy Tomaszowskiej oraz drogi lokalnej we wsi Łęgonice
- Przebudowa drogi lokalnej we wsi Nowe Łęgonice oraz drogi lokalnej we wsi Żdźary
- Przebudowa drogi gminnej Bełek – Świdrygały we wsi Świdrygały
- Przebudowa drogi lokalnej we wsi Domaniewice
- Remont drogi lokalnej we wsi Łęgonice
- Remont ulicy na osiedlu przy ulicy Tomaszowskiej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa chodników na pl. O. H. Koźmińskiego, ulicy Rawskiej i Bielińskiego w Nowym Mieście nad Pilicą

2018

- Przebudowa placu Armii Krajowej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa ulicy Ogrodowej (osiedle), ulica Południowej i drogi lokalnej przy gazach w Nowym Mieście oraz drogi lokalnej we wsi Żdźary i Domaniewic
- Przebudowa chodników przy ulicy Kolejowej, Wczasowej, i Kolejowej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa drogi lokalnej Gostomia – Wólka Gostomska
- Przebudowa drogi gminnej Sańbórz – Wierzchy i Jankowice – Rokitnica

2019

- Przebudowa ulicy 1 stycznia w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa drogi lokalnej Nowe Łęgonice – Bieliny
- Przebudowa drogi gminnej Żdźary – Godzimirz i Bełek – Świdrygały

2020

- Remont drogi gminnej Łęgonice – Józefów- gr. Woj. – (Olszowa Wola) i (Kobuz) – gr. Gminy Nowe Miasto nad Pilicą – Domaniewice
- Przewodowa drogi we wsi Wierzchy

III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

3.1.1. Przepisy prawne

Ocena jakości powietrza i obserwacja zachodzących zmian dokonywana jest corocznie w ramach państwowego monitoringu. Na terenie całego województwa mazowieckiego oceny tej dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw).

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów: dopuszczalnego, docelowego i celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2021 poz. 845). Wynik klasyfikacji jest podstawą do określenia potrzeby podjęcia i prowadzenia określonych działań na rzecz utrzymania lub poprawy jakości powietrza w danej strefie (w tym opracowywania programów ochrony powietrza POP).

3.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Na stan czystości powietrza w gminie Nowe Miasto nad Pilicą wpływają głównie zanieczyszczenia emitowane przez:

- szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe,
- lokalne kotłownie i źródła ciepła,
- zakłady przemysłowe i usługowe,
- gospodarstwa hodowlane,
- obiekty gospodarki komunalnej: oczyszczalnia, szpital.

Emisja liniowa

Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie zwłaszcza w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego i ma niekorzystny wpływ na uprawy polowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego a także wpływają na wzrost poziomu stężenia ozonu w troposferze.

Emisja niska

Emisja niska, pochodzi z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. W wielu gospodarstwach spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Głównym paliwem w lokalnych kotłowniach jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasiarczenia.

Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

Zakłady przemysłowe

Zagrożenie zanieczyszczenia powietrza związane z działalnością zakładów wiąże się z emisją substancji szkodliwych, specyficznych dla danego rodzaju produkcji, m. in.: zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, zawierających tlenki siarki, azotu, węgla, benzenu, substancje smołowe, fenole, metale ciężkie i inne. Zakłady przemysłowe często są źródłem emisji nieprzyjemnych zapachów.

Obiekty gospodarki komunalnej

Emitentami zanieczyszczeń w gminie są obiekty gospodarki komunalnej: Szpital oraz Oczyszczalnia ścieków w Nowym Mieście nad Pilicą. Obiekty te wprowadzają do powietrza: aerozole, mikroorganizmy i odory.

Zakłady hodowlane

Źródłem emisji zanieczyszczeń oraz nieprzyjemnych zapachów są również fermy hodowlane. Obiekty te emitują takie zanieczyszczenia, jak: dwutlenek węgla, amoniak, siarkowodór oraz aerozole zawierające mikroorganizmy. Główna uciążliwość ze strony ośrodków hodowli związana jest z przedostawaniem się substancji odorotwórczych, wyczuwalnych zwłaszcza w miesiącach ciepłych.

Oprócz źródeł lokalnych znaczący wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w gminie mają także ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych ośrodków przemysłowych (głównie z aglomeracji warszawskiej).

Dążąc do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gmina oraz poszczególne podmioty organizacyjne podejmują różnego rodzaju działania. Stosowane metody to: budowa i eksploatacja urządzeń ochrony powietrza, stosowanie paliw o większej wartości opałowej i niższej zawartości siarki i popiołu, modernizacje kotłowni polegające na zastąpieniu źródeł opalanych węglem na źródła opalane olejem czy gazem płynnym.

Gmina posiada opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2022.

3.1.3. Pomiary zanieczyszczenia powietrza

Oceny jakości powietrza dokonuje się oddzielnie uwzględniając kryteria ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz kryteria ustanowione ze względu na ochronę roślin. Lista zanieczyszczeń jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, obejmuje więc: benzen (C_6H_6), dwutlenek azotu (NO_2), dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), ozon (O_3), pył $PM_{2,5}$, pył PM_{10} , ołów (Pb) w pyle PM_{10} , arsen (As) w pyle PM_{10} , kadm (Cd) w pyle PM_{10} , nikiel (Ni) w pyle PM_{10} , benzo(a)piren w pyle PM_{10} .

Tabela 16. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny

Klasa strefy	Poziom stężeń zanieczyszczeń	Wymagane działania
A	nie przekraczający poziomu dopuszczalnego	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
C	powyżej poziomu dopuszczalnego	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych

**Dotyczy zanieczyszczeń: dwutlenku siarki SO₂, dwutlenku azotu NO₂, tlenku węgla CO, benzenu C₆H₆, pyłu PM₁₀, oraz zawartości ołowiu Pb w pyłe PM₁₀ - ochrona zdrowia oraz: dwutlenku siarki SO₂, tlenków azotu NO_x - ochrona roślin. W przypadku pyłu PM_{2,5}, w roku 2020 obowiązuje poziom dopuszczalny II faza, przy ocenie którego stosuje się dotychczasowe oznaczenie klas: A1 i C1.*

Tabela 17. Klasy stref i oczekiwane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom docelowy

Klasa strefy	Poziom stężeń zanieczyszczeń	Wymagane działania
A	nie przekraczający poziomu dopuszczalnego	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
C	powyżej poziomu dopuszczalnego	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu

Obszar województwa mazowieckiego podzielono na 4 strefy oceny: aglomeracja warszawska, miasto Płock, miasto Radom i strefa mazowiecka. W poniższych tabelach przedstawiono wyniki klasyfikacji w latach 2016-2020 strefy mazowieckiej, do której należy gmina Nowe Miasto nad Pilicą, dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin.

Tabela 18. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)

Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5	O ₃ *	O ₃ **
PL1404	rok 2016												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C	D2
	rok 2017												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
	rok 2018												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
	rok 2019												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
	rok 2020												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2

* według poziomu docelowego, ** według poziomu celu długoterminowego

Źródło – WIOŚ Warszawa, GIOŚ Warszawa

Tabela 19. Klasyfikacja strefy mazowieckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (według poziomu docelowego)	O ₃ (według poziomu długoterminowego)
PL1404	rok 2016			
	A	A	A	D2
	rok 2017			
	A	A	A	D2
	rok 2018			
	A	A	A	D2
	rok 2019			
	A	A	A	D2
	rok 2020			
	A	A	A	D2

Źródło – WIOŚ Warszawa, GIOŚ Warszawa

Wyniki klasyfikacji strefy mazowieckiej w 2020 roku przedstawiają się następująco: ze względu na ochronę zdrowia dla zanieczyszczeń takich jak dwutlenek azotu (NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), benzen (C₆H₆), ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni), tlenek węgla (CO), strefę zaliczono do klasy A. Oznacza to, że w obszarze strefy poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe oraz poziomy długoterminowe nie były przekraczane. Strefa mazowiecka uzyskała klasę C z powodu przekroczeń ponad dopuszczalną częstość stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 oraz przekroczenia poziomu docelowego bezno(a)piranu i pyłu PM2,5. Oznacza to przekroczenia normowanych poziomów. Dla ozonu przekroczony został cel długoterminowy.

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach nowego programu ochrony powietrza (POP) dla województwa mazowieckiego, uchwalonego przez Sejmik Województwa Mazowieckiego we wrześniu 2020 r. Główne cele programu, poza szeroko

pojętą edukacją ekologiczną, to inwentaryzacja i sukcesywna wymiana lub likwidacja źródeł niskiej emisji, tzw. kopciuchów, czyszczenie ulic metodami powodującymi mniejszą emisję wtórną, oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych urządzeń do oczyszczania terenu, takich jak dmuchawy do liści. W dni, gdy stwierdza się ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu informowania lub alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10, ogłaszany jest zakaz korzystania z kominków, piecyków kominkowych i piecyków ozdobnych, z wyłączeniem sytuacji, gdy są one jedynym źródłem ciepła.

3.1.4. Podsumowanie

Największy wpływ na stan powietrza atmosferycznego w gminie ma komunikacja samochodowa oraz spalanie paliw w kotłowniach (lokalne kotłownie i paleniska domowe). O jakości powietrza na terenie gminy decydują nie tylko miejscowe emisje, ale i zanieczyszczenia pochodzące z zewnątrz, szczególnie z miasta Radom i aglomeracji warszawskiej.

Działania proekologiczne prowadzone przez gminę powinny ograniczyć tzw. niską emisję zanieczyszczeń do atmosfery. Należą do nich popularyzacja: termomodernizacji obiektów, modernizacja źródeł ciepła, korzystanie z paliw ekologicznych, itp.

Gmina posiada opracowany „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2022”, w którym przedstawiono plan działań mających na celu ograniczenie niskiej emisji oraz poprawę efektywności energetycznej.

3.2. Zagrożenia hałasem

Ustawa z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2021, poz. 1973) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085), regulują przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska.

W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdujące podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002/49/EC). Hałas - dźwięk określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający w danych warunkach (zależy od fizycznych parametrów dźwięku, od nastawienia odbiorcy).

Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z dnia 14 czerwca 2007r. (tj. Dz. U. 2014, poz. 112) określa: dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.

Tabela 20. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) strefa ochronna „A” uzdrowiska b) tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ¹⁾ c) tereny domów opieki społecznej d) tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) tereny zabudowy zagrodowej c) tereny rekreacyjno- wypoczynkowe ²⁾ d) tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r., (t.j. Dz. U. 2014, poz. 112)

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

3.2.1. Źródła hałasu

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych. Najbardziej uciążliwym hałasem dla człowieka jest hałas komunikacyjny (najbardziej odczuwalny) oraz przemysłowy.

Hałas komunikacyjny

Źródłem hałasu na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą jest przede wszystkim transport drogowy i transport kolejowy.

Głównymi ciągami komunikacyjnym gminy są drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Z układu dróg tworzących ciągi komunikacyjne na obszarze gminy, największą uciążliwość hałasową stanowią drogi wojewódzkie (nr 707 i 728) oraz drogi powiatowe o dużym natężeniu ruchu.

Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- problemy komunikacyjne – nieprzystosowanie nawierzchni do występującego natężenia ruchu i obciążenia (duży udział pojazdów ciężarowych powoduje szybkie niszczenie nawierzchni),
- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

Hałas drogowy jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, uzależnionym od takich czynników jak: wskaźnik presji motoryzacji, gęstość sieci dróg i odległość terenów stale zamieszkiwanych od dróg o dużym natężeniu. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Należy jednak podkreślić, że wzrost natężenia hałasu nie jest wprost proporcjonalny do wzrostu natężenia ruchu samochodowego i rośnie wolniej. Wynika to głównie z poprawy jakości użytkowanych samochodów.

Hałas związany z komunikacją i transportem kolejowym jest mniej uciążliwy, ponieważ dotyczy tylko terenów w pobliżu trakcji kolejowej (zasięg uciążliwości hałasu wynosi do ok. 300 m) i jest związany z częstotliwością ruchu pociągów i ich rodzajów (pasażerskie czy towarowe).

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości. Ponadto dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich niewielkie rozmiary, istnieją różne możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu (np. stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie

izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się maszyny wytwarzające hałas).

Źródłem hałasu są także linie przesyłowe wysokiego napięcia. Hałas powstaje również na terenie stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć w związku ze stosowaniem sprężarek do napędu łączników i transformatorów.

3.2.2. Pomiary hałasu

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak pozwolenia, programy ochrony środowiska, w tym programy ochrony przed hałasem. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwiać wyznaczanie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą głównymi źródłami hałasu kształtującymi klimat akustyczny są:

- komunikacja drogowa - głównie droga wojewódzka Nr 728 Grójec-Końskie, droga wojewódzka nr 707 Nowe Miasto-Rawa Mazowiecka oraz drogi powiatowe i gminne,
- zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w ostatnich latach nie prowadzono monitoringu hałasu komunikacyjnego. Można przypuszczać, że wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych, poziom hałasu może chwilowo przekraczać dopuszczalne normy. Dopuszczalny poziom hałasu komunikacyjnego w porze dziennej dla terenów zabudowanych nie powinien przekraczać 65 dB, natomiast w porze nocnej 56 dB.

Uciążliwy jest również hałas przemysłowy (odgłosy maszyn, procesów technologicznych itp.).

Na terenie gminy nie ma większych zakładów emitujących znaczny hałas uciążliwy dla mieszkańców.

3.2.3. Podsumowanie

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy: wielkość zajmowanego obszaru, zaludnienie, stopień urbanizacji i uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Największe zagrożenie hałasem występuje wzdłuż dróg wojewódzkich, obsługujących ruch ponadregionalny i regionalny. Znaczna część tych dróg przebiega przez tereny zabudowane, z których większość to tereny o funkcji mieszkaniowej (w tym ze ścisłą zabudową miejską), wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego. Sąsiedztwo wymienionych arterii komunikacji drogowej z obszarami wymagającymi zapewnienia właściwych standardów jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym drogowym.

Przeprowadzane modernizacje nawierzchni oraz poszerzenia szerokości jezdni (zwiększenie płynności ruchu), przyczyniły się do znacznego polepszenia klimatu akustycznego w obszarze gęstej zabudowy mieszkaniowej. Dalsze działania wyciszania hałasu komunikacyjnego powinny przebiegać w kierunku poprawy stanu technicznego dróg oraz oddzielania hałasu

od siedzib ludzkich poprzez budowę ekranów dźwiękochłonnych lub nasadzenia pasów zieleni.

Hałas emitowany przez przemysł, jest uciążliwy dla mieszkańców, jednak nie przekracza dopuszczalnych norm. Możliwości izolowania oraz ograniczania (tylko do pory dziennej) tego typu hałasu powinno przyczynić się do poprawy klimatu akustycznego terenów przemysłowych.

3.3. Pola elektromagnetyczne

Dopuszczalne poziomy PEM w środowisku określone są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla miejsc dostępnych dla ludności. Promieniowanie elektromagnetyczne na terenie województwa mazowieckiego mierzone jest w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., poniżej 50 tys. oraz na terenach wiejskich.

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą ostatnie pomiary promieniowania elektromagnetycznego przeprowadzono w roku 2019 w 1 punkcie pomiarowym, w centrum miasta.

Na badanym terenie nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Tabela 21. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Położenie punktu pomiarowego	Natężenie składowej elektrycznej pola w [V/m]
centrum miasta ul. 15 Grudnia	0,2

Źródło: GIOŚ - Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017-2019 oraz w roku 2020 w województwie świętokrzyskim – w oparciu o wyniki pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.

W żadnym punkcie pomiarowym na terenie województwa nie odnotowano wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składową elektryczną $E=7V/m$ określoną w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003r. Nr 192 poz. 1883).

Od 2021 roku monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z nowym Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku – Dz. U. 2019 poz. 2448. Obowiązujące poziomy dopuszczalne według w/w Rozporządzenia wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m.

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się, że:

- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25m od osi linii w obie strony,
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.

Uciążliwość masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

3.4. Gospodarowanie wodami

Ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (tj. Dz. U. 2021 poz. 2233) określa cele służące zapewnieniu ochrony wód, poprzez zapobieganie dalszej ich degradacji, ochronę przed zanieczyszczeniem, poprawę stanu ekosystemów wodnych i ekosystemów lądowych zależnych od wody oraz promocje zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.

3.4.1. Wody powierzchniowe

Charakterystyka wód powierzchniowych

Obszar gminy Nowe Miasto nad Pilicą leży w całości w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej fragment dorzecza Wisły. Do głównych elementów sieci hydrograficznej na terenie gminy należą rzeka Pilica, płynąca w południowej części gminy, oraz jej dopływy: Rokitna i Drzewiczka.

Pilica jest rzeką II rzędu, ogólnej długości 319 km - początek bierze we wschodniej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Rzeką odwadnia obszar 9273 km² i jest najdłuższym lewostronnym dopływem Wisły. Od Nowego Miasta nad Pilicą płynie w szerokiej (do 4 km), asymetrycznej dolinie, z licznymi rowami melioracyjnymi, korytem osiagającym szerokość 100-200m. Rzeką jest silnie meandrująca. Dorzecze Pilicy stanowi gęsta sieć bezimiennych strumieni i rzek, z których największe to Rokitna, Drzewiczka, Mogielanka i Dylewka, płynące w granicach gmin Nowe Miasto nad Pilicą oraz Mogielnica i Goszczyn.

Rzeką Rokitna to lewostronny dopływ Pilicy, płynie w zachodniej części gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Rokitna jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 98,1 km². Długość rzeki w granicach powiatu grójeckiego wynosi 8,8 km. Rzeką początek bierze w rejonie miejscowości Nowe Sadkowice (gm. Sadkowice), na wysokości 175 m n.p.m. i płynie w kierunku południowym. Do Pilicy wpada na wysokości 135 m n.p.m., w rejonie Domaniewic (gm. Nowe Miasto nad Pilicą).

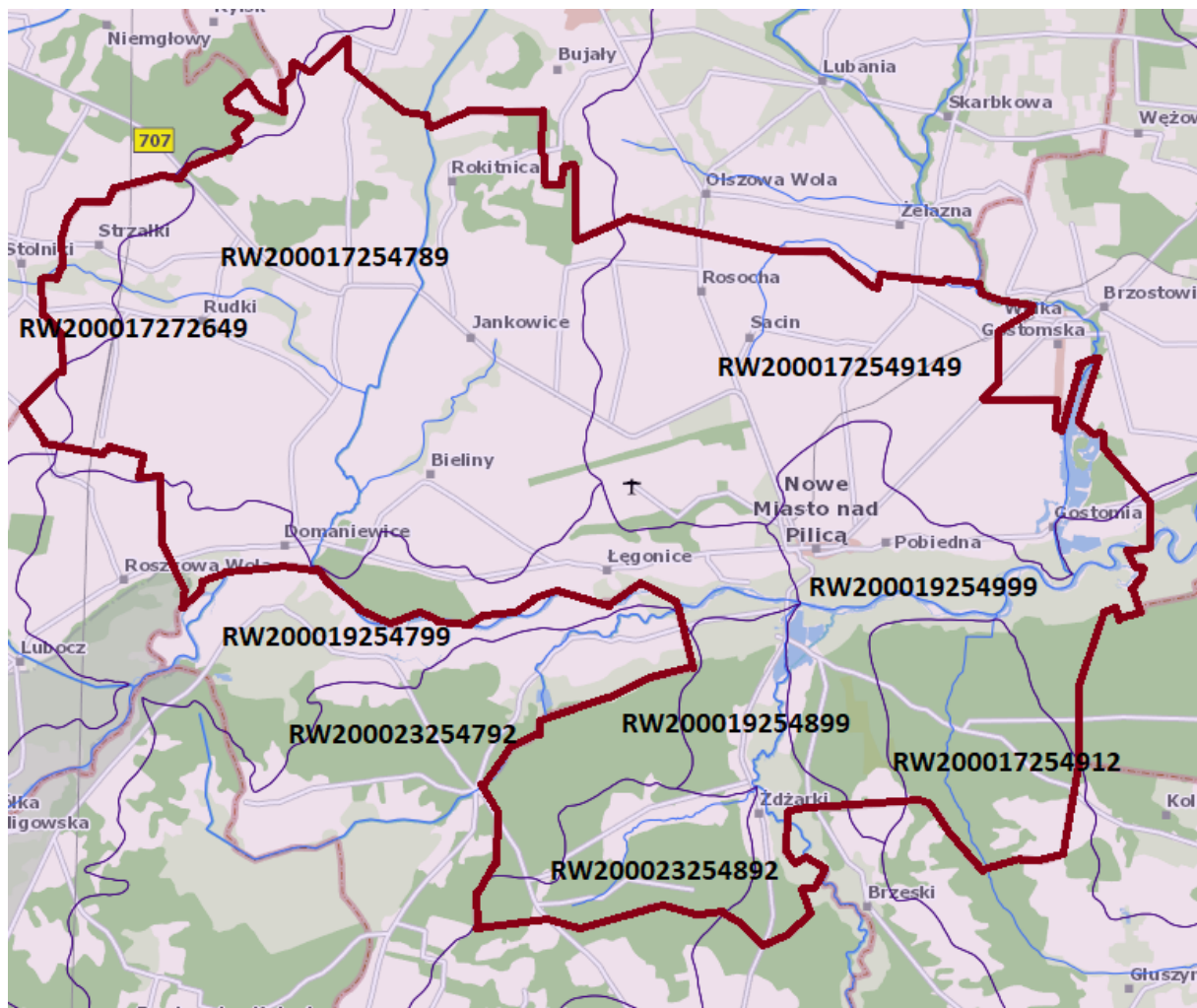
Rzeką Drzewiczka stanowi prawostronny dopływ Pilicy, do której wpada dwoma ramionami na 78,8 km, na wysokości 129 m n.p.m. Drzewiczka jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 1082,9 km. Całkowita długość rzeki wynosi 81 km. W rozwidleniu rzeki znajdują się stawy. Źródła cieków znajdują się w okolicy Ruskiego Brodu, na wysokości 250 m n.p.m. gdzie wypływa z piaskowców jurajskich i płynie w kierunku północnym do Pilicy, odwadniając gminę Nowe Miasto nad Pilicą.

Sieć hydrograficzną gminy tworzą ponadto liczne niniejsze strumienie i rzeki. W jej granicach występuje ponadto kilka drobnych zagłębień bezodpływowych, bezimiennych oczek wodnych. Na obszarach zatorfionych i terenach podmokłych, jak również w dolinach rzecznych (zwłaszcza Pilicy), znajdują się liczne rowy melioracyjne.

W 2016 r. Rada Ministrów zatwierdziła **Aktualizację Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły** - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 poz. 1911). Planowanie w gospodarowaniu wodami ma zapewnić osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów zależnych od wody, poprawę stanu zasobów

wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody oraz poprawę ochrony przeciwpowodziowej.

Rysunek 3. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą w obrębie rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl (opracowanie własne)

Tabela 22. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych obejmujących teren gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Lokalizacja			Stan potencjału ekologicznego	Stan chemiczny	Aktualny stan	Cel stanu		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Krajowy kod JCWP rzecznych	Nazwa JCWP rzecznych	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW				Ekologiczne-go	Chemiczne-go	
RW200017254789	Rokitna	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW2000172549149	Gostomka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200019254999	Pilica od Drzewiczki do ujścia	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	słaby	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny, możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieką istotnego – Pilica w obrębie JCWP	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200017254912	Dopływ z Głuszyny	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200019254899	Drzewiczka od Brzuśni do ujścia	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	dobry	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200023254892	Dopływ spod Gilówki	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200023254792	Kiełcznica (Rzeczyca)	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029*

RW200019254799	Pilica od Wolbórki do Drzewicy	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny, możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego – Pilica w obrębie JCWP	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200017272649	Rylka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

Pomiary jakości wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233). Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. W zakresie obowiązków WIOŚ leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych na zlecenie GIOŚ, a jego ocena jest przekazywana do WIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Na obszarze gminy znajduje się I posterunek wodowskazowy, wykorzystywany do obserwacji stanów wód powierzchniowych, zlokalizowany na rzece Pilicy, w miejscowości Nowe Miasto nad Pilicą. Powyższy posterunek należy do sieci obserwacyjnej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą zlokalizowane są punkty pomiarowe stanu czystości rzek. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki badań poszczególnych rzek za 2017 rok (ostatnie dostępne wyniki badań).

Tabela 23. Wyniki badań rzeki Drzewiczki i Pilicy w badanych punktach pomiarowych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Nazwa jednolitej części wód	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jcw
Drzewiczka od Brzuśni do ujścia	Drzewiczka - Wólka Magierowa (ujście do Pilicy)	4	2	słaby	poniżej dobrego	zły
Pilica od Wolbórki do Drzewiczki	Pilica - pow. Nowego Miasta	4	>2	słaby	poniżej dobrego	zły

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie - dane za lata 2018 -2019

W badanych punktach rzeka Drzewiczka i Pilica w 2017r. prowadziły wody złej jakości. Stan i potencjał ekologiczny obu rzek oceniono jako słaby. Stan chemiczny określono poniżej stanu dobrego.

Ważną rolę w czystości wód odgrywa sprawny system kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczanie ścieków. W Nowym Mieście działa 1 komunalna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 403 m³/d. Z oczyszczalni korzysta 3 236 mieszkańców.

Tabela 24. Dane o działalności oczyszczalni ścieków w Nowym Mieście w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok				
		2016	2017	2018	2019	2020
Ścieki odprowadzane ogółem	dam ³	115	123	140	135	114
Ścieki oczyszczane	dam ³	115	123	140	135	114
Wytworzone osady	Mg	107	149	152	81	95
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu						
BZT5	kg/rok	1 881	792	1 536	1 987	573
ChZT	kg/rok	5 376	4 331	6 286	7 292	6 204
Zawiesina ogólna	kg/rok	908	956	712	1 355	733

Źródło – GUS

3.4.2. Wody podziemne

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą znajduje się w zasięgu dwóch udokumentowanych GZWP:

- Nr 404 Koluszki-Tomaszów (zachodnia część gminy)
- 412 Szydłowiec-Goszczewice (południowa część gminy)

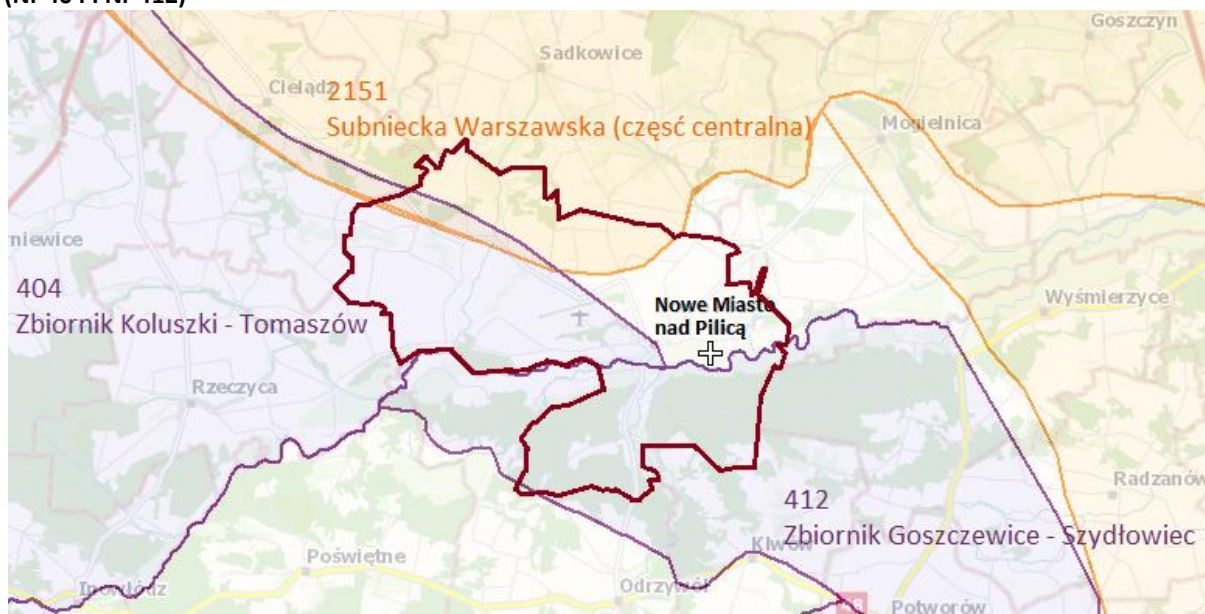
oraz w zasięgu nieudokumentowanego zbiornika 2151 Subniecka Warszawska (część centralna).

Tabela 25. Charakterystyka Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, w zasięgu których położona jest gmina Nowe Miasto nad Pilicą

Numer i nazwa zbiornika	Stratygrafia	Typ zbiornika	Powierzchnia zbiornika [km ²]	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /dobę]
GZWP 404 – Zbiornik Koluszki-Tomaszów	jura górna, jura środkowa,	szczelinowy (lokalnie szczelinowo-krasowy)	1675,86	153 670,4
GZWP 412 – Zbiornik Goszczewice - Szydłowiec	jura górna, jura środkowa, jura dolna	porowo-szczelinowo-krasowy	1133,44	78 860

Źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, Warszawa 2017r.

Rysunek 4. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą względem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (Nr 404 i Nr 412)

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna; <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

Charakterystyka wód podziemnych

Zgodnie z podziałem hydroregionalnym Polski gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest na krańcach regionu południowomazowieckiego (północna i centralna część gminy) i kujawsko mazowieckiego (południowa część gminy).

W regionie południowomazowieckim wyróżnia się 3 główne piętra wodonośne: kredy górnej, trzeciorzędu i czwartorzędu. Na północny zachód od Nowego Miasta zwykłe wody podziemne występują także w wapieniach i marglach, sporadycznie piaskowcach jury górnej. W osadach tych stwierdzono wody szczelinowe i porowo-szczelinowe. Wody występują pod ciśnieniem, a wydajności pojedynczych ujęć mieszczą się w granicach od kilkunastu do kilkudziesięciu m³/h. Wodonośne osady jury występują na głębokości ok. 100 m.

Piętro kredy górnej tworzy jeden zespół wodonośny połączony hydraulicznie bez wyraźnego rozdziału na odrębne poziomy. Woda występuje w marglach, wapieniach i piaskowcach, które prowadzą wody porowo-szczelinowe i szczelinowe, występujące na głębokościach 40-160 m. Woda występuje pod ciśnieniem, a wydajności pojedynczych ujęć mieszczą się w granicach od ok. 20 do ponad 100 m³/h.

Piętro wodonośne trzeciorzędu na terenie gminy reprezentowane jest przez poziom mioceński. Reprezentują go piaski drobnodziarniste i pylaste oraz miejscami średnioziarniste. Współczynnik filtracji waha się od 0,5 do 5,0 m/24 h, a wydajność jednostkowa od 0,2 do 17 m³/h.

Piętro wodonośne czwartorzędu reprezentowane jest przez piaski, piaski i żwiry występujące najczęściej na głębokości 10-60 m, przeważnie do 40 m. Wody występują pod ciśnieniem. Tam, gdzie warstwy wodonośne nie są izolowane od powierzchni terenu (np. doliny rzek) Czwartorzędowy poziom wodonośny buduje jedną, rzadziej dwie warstwy wodonośne. zwierciadło wody ma charakter swobodny. Wydajności pojedynczych ujęć są zróżnicowane i wahają się od kilku do ponad 70 m³/h.

W regionie kujawsko-mazowieckim użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędu i jury.

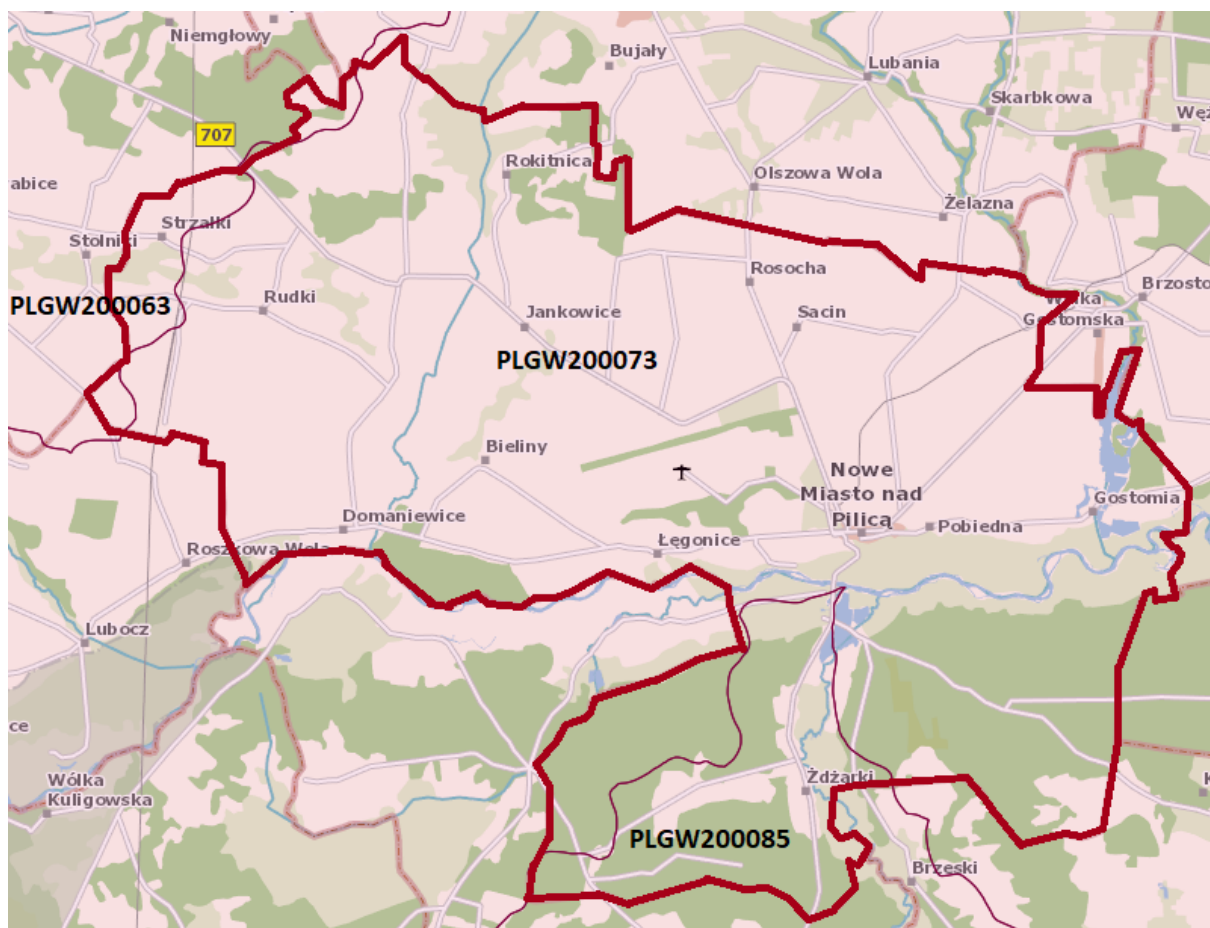
W czwartorzędzie woda występuje w piaskach, piaskach i żwirach na głębokości od kilku do kilkunastu metrów. W dolinie Pilicy, w rejonie Nowego Miasta nad Pilicą, w osadach czwartorzędu występuje płytki poziom, o swobodnym zwierciadle wody. Poziom ten nie jest izolowany od powierzchni terenu dlatego istnieje stałe zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych. Poza doliną Pilicy wody podziemne w osadach czwartorzędowych występują pod ciśnieniem. Wydajności pojedynczych ujęć przeważnie nie przekraczają $20 \text{ m}^3/\text{h}$.

W utworach jury woda występuje w wapieniach (jura górna), piaskowcach i mułowcach (jura środkowa). Są to wody szczelinowe, rzadziej szczelinowo-krasowe i szczelinowo-porowe. Woda występuje pod ciśnieniem, najczęściej na głębokości do 40 m i do 70 m. Wydajności uzyskiwane z otworów mieszczą się w przedziale od kilku do ok. $70 \text{ m}^3/\text{h}$ i od kilkunastu do ok. $30 \text{ m}^3/\text{h}$.

Poza poziomami użytkowymi na terenie gminy eksploatowane są także płytkie wody gruntowe związane z soczewkami i przewarstwieniami piaszczystymi występującymi wśród glin zwałowych budujących wysoczyznę. Są one ujmowane płytkimi studniami wierconymi i studniami kopanymi.

Według map obrazujących granice jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), mapy dostępne na stronie Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych (polska.e-mapa.net) teren gminy Nowe Miasto nad Pilicą położony jest w regionie wodnym Wisły, w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW200063, PLGW200073 i PLGW200085.

Rysunek 5. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą w obrębie jednolitych części wód podziemnych

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl (opracowanie własne)

Tabela 26. Charakterystyka JCWPd obejmujących teren gminy Nowe Miasto nad Pilicą w roku 2019

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Lokalizacja			Stan		Ogólna ocena stanu	Cel środowiskowy dla JCWPd		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych
	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZWGW	chemiczny	ilościowy		chemicznego	ilościowego	
PLGW200063	Środkowej Wisły	Wisła	Warszawa	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
PLGW200073	Środkowej Wisły	Wisła	Warszawa	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona
PLGW200085	Środkowej Wisły	Wisła	Warszawa	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

Monitoring wód podziemnych

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma punktów monitoringu wód podziemnych. Z analizy dostępnych materiałów wynika, że jakość wód piętra czwartorzędowego na terenie gminy jest dobra. Wymagają one jedynie prostego uzdatniania. Do głównych wskaźników obniżających jakość wód należą: azot amonowy, żelazo, potas, sól, fosforany i mangan. Żelazo i mangan są charakterystyczne dla czwartorzędowych osadów wodnolodowcowych. Najbardziej narażone na zanieczyszczenia są wody gruntowe występujące płytko i bez izolacji. Na jakość tych wód znaczący wpływ ma sposób zagospodarowania terenu w rejonie studni. Stwierdzone w wodzie zanieczyszczenia najczęściej mają charakter punktowy i są pochodzenia antropogenicznego.

Przyczynami antropogenicznego zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego są najczęściej: zrzuty ścieków do wód i gruntu, niewłaściwe składowanie odpadów, a także niewłaściwe składowanie i stosowanie nawozów organicznych i sztucznych oraz środków ochrony roślin.

3.4.3. Gospodarka wodno – ściekowa

Gospodarka ściekowa regulowana jest:

- Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2028);
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. 2015 poz. 257);
- Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. 2019 poz. 1311).

Dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą wyznaczony został obszar aglomeracji (Uchwałą nr XIV/93/2019 Rady Miejskiej w Nowym Mieście nad Pilicą z dnia 31 października 2019 roku zmienioną Uchwałą nr XXX/196/2020 Rady Miejskiej w Nowym Mieście nad Pilicą z dnia 29 grudnia 2020r.) Aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3302, z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w Nowym Mieście nad Pilicą. Aglomeracja obejmuje teren miasta.

Komunalna oczyszczalnia ścieków w Nowym Mieście nad Pilicą

Oczyszczalnia gminna jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną o średniej przepustowości 403 m³/dobę. Projektowana wydajność oczyszczalni wynosi 5000 RLM. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Pilica. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z sieci na terenie miasta i przyjmuje ścieki dowożone z terenu gminy. Ścieki deszczowe odprowadzane są kolektorem burzowym do Pilicy. Osad czynny poddawany jest odwadnianiu i higienizacji.

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 139,5 km, liczba przyłączy 2 236 szt. Długość sieci kanalizacyjnej to 21,2 km, do której podłączonych jest 420 gospodarstw (dane GUS 2020).

Stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 27. Sieć rozdzielcza wodociągowa i kanalizacyjna na 100 km² w roku 2020

Wyszczególnienie	Wodociąg [na 100 km ²]	Kanalizacja [na 100 km ²]
Ogółem	88,0	13,4
Miasto	164,4	188,4
Wieś	82,2	0

Źródło – dane GUS

Tabela 28. Korzystający z instalacji w (%) ogółu ludności gminy w roku 2020

Wyszczególnienie	Wodociąg [%]	Kanalizacja [%]
Ogółem	91,6	34,6
Miasto	99,9	71,8
Wieś	83,7	0

Źródło – dane GUS

Wykres 5. Korzystający z instalacji (%) ogółu ludności w latach 2016-2020

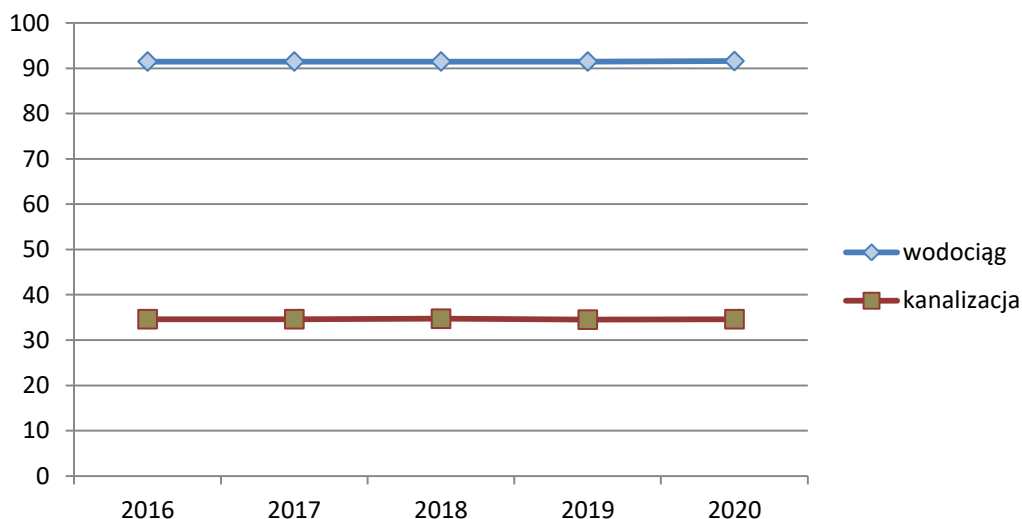
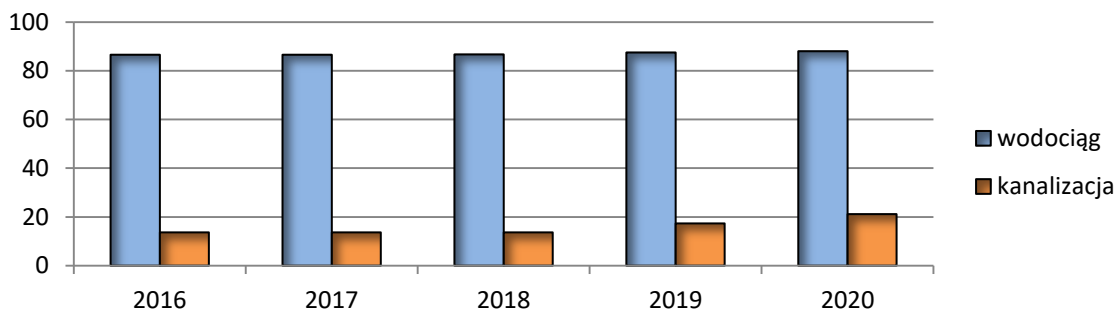

Tabela 29. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

ROK	Długość sieci wodociągowej [km]	Długość sieci kanalizacyjnej [km]
2016	86,6	13,6
2017	86,6	13,6
2018	86,7	13,6
2019	87,4	17,4
2020	88,0	21,2

Źródło – dane GUS

Wykres 6. Stosunek długości sieci wodociągowej do długości sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

3.4.3.3. Główne źródła zanieczyszczeń

Do głównych źródeł zanieczyszczeń istniejących na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą należą:

- gospodarstwa rolnicze i hodowlane,
- brak sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich i nieskanalizowanej części miasta, a przy tym nieszczelne szamba
- stosowanie nawozów chemicznych na terenach dolinnych w miejscach, gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków wodnych,
- niekorzystny wpływ ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych,
- odprowadzanie do wód i do ziemi ścieków z obiektów prowadzących działalność produkcyjną, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, m.in.: oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów, szpitala oraz innych obiektów usługowych (stacje paliw, warsztaty).

3.4.3.4. Podsumowanie

Główną przyczyną zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy jest niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (znacząca dysproporcja w stosunku do długości sieci wodociągowej) i związane z tym nielegalne odprowadzanie ścieków socjalno-bytowych bezpośrednio do gruntu. Praktyki te mogą zaszkodzić nie tylko wodom powierzchniowym ale także – znacząco - wodom podziemnym.

Dodatkowym problemem jest odprowadzenie ścieków z gospodarki: zakładów przemysłowych, usługowych i rolnictwa. O ile więksi producenci wypełniają obowiązek odprowadzania ścieków do oczyszczalni, mniejsi przedsiębiorcy i rolnicy nie są na bieżąco kontrolowani.

Aby poprawić stan wód na terenie gminy należy dążyć do rozwoju sieci wodociągowej (oszczędność zasobów wody) i kanalizacyjnej (zmniejszenie zanieczyszczeń przenikających do gleby i do wód), budować nowe oczyszczalnie ścieków oraz propagować oczyszczalnie przydomowe w rejonach o rozproszonej zabudowie.

3.5. Surowce mineralne

Kopalinami występującymi na terenie województwa mazowieckiego są głównie czwartorzędowe utwory okruchowe oraz trzeciorzędowe i czwartorzędowe surowce ilaste. Związane jest to czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

3.5.1. Surowce naturalne gminy

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą występuje 7 udokumentowanych złóż surowców mineralnych – kopalin prostych: iłów i piasków.

Tabela 30. Zasoby kopalin w gminie Nowe Miasto nad Pilicą

Rodzaj surowca	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby kopalin w tys. ton		Wydobycie w tys. ton
			Geologicznie bilansowe	Przemysłowe	
Piaski i żwiry	Borowina	P	28 546	-	-
	Dąbrowa 2	E	559	-	9
	Dąbrowa 3	E	561	-	2
	Dąbrowa 4	E	270	-	8
	Dąbrowa 5	E	1 118	1 118	16
	Dąbrowa 7	E	2 177	600	44
	Dąbrowa I	E	3 495	3 495	160

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020r., Warszawa 2021 r.

Objaśnienia: E – złoża eksploatowane; P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C₂+D);

Poza złożami udokumentowanymi w gminie istnieje szereg nieewidencjonowanych odkrywek piasku i piasku ze żwirem. Eksploatacja odbywa się tu na potrzeby lokalnej społeczności.

Ochrona kopalin polega na racjonalnym gospodarowaniu zasobami oraz kompleksowemu wykorzystaniu surowca. Po zakończeniu eksploatacji złoża każdy przedsiębiorca zobowiązany jest do rekultywacji terenu. Najczęstszym sposobem rekultywacji jest zalesianie lub przeznaczenie wyrobisk na zbiorniki wodne.

3.6. Gleby

3.6.1. Typy gleb

Na obszarze gminy Nowe Miasto nad Pilicą dominują gleby pseudobielicowe i bielicowe z rzędu bielicoziemnych. Gleby te mają średnie wartości użytkowe, ponieważ wytworzone są z glin piaszczystych, piasków słabogliniastych i piasków luźnych. Miejscami na terenach pofalowanej wysoczyzny występują gleby brunatne właściwe wyługowane, wykształcone na

piaskach słabogliniastych i gliniastych oraz na glinach lekkich. W dolinach rzecznych dominują gleby napływowe piaszczyste i pyłowe mady oraz gleby bagienne.

Teren gminy Nowe Miasto charakteryzuje się najmniej korzystnymi warunkami dla upraw rolnych, szczególnie sadownictwa, spośród pozostałych gmin powiatu grójeckiego. Według klasyfikacji bonitacyjnej przeważają gleby orne niskiej jakości, reprezentujące V i VI klasę (70 %), pozostałe gleby należą głównie do klasy IVa i IVb (25 %), zaledwie 5 % stanowią gleby zaliczane do klas III - IIIa i IIIb. W strukturze bonitacyjnej użytków zielonych przeważają klasy V i VI (ponad 80 %), łąki i pastwiska zaliczają się głównie do kompleksu słabego i bardzo słabego oraz średniego. Obecnie użytki zielone wymagają odpowiedniego nawożenia organicznego i pełnej uprawy.

3.6.2. Odczyn gleb

Na jakość gleby znaczący wpływ ma jej naturalna odporność na określony rodzaj zanieczyszczenia. O jej odporności z kolei decydują przede wszystkim jej właściwości fizykochemiczne tj. wielkość kompleksu sorpcyjnego-zawartości minerałów ilastych, zawartość próchnicy, odczyn pH.

Około 60 % powierzchni gleb na terenie gminy wykazuje odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny (pH poniżej 5,5). Dlatego gleby wymagają wapnowania. Znaczącą rolę w ich zakwaszeniu odgrywają warunki naturalne np. geologiczne (znaczny udział utworów piaszczystych). Zjawisko to pogłębia działalność człowieka, przede wszystkim rolnicze użytkowanie gleb - nawożenie mineralne. Zakwaszenie to jest niekorzystnym czynnikiem z punktu wydajności i jakości plonów, gdyż prowadzi do obniżenia wartości produkcyjnych gleb (zwłaszcza ubogich w substancje pokarmowe).

Gleby te cechują się ponadto niską zawartością azotu i potasu, przy wysokich zawartościach magnezu i fosforu. Na niekorzyść tutejszych gleb wpływa dodatkowo ich niska odporność naturalna na degradację, związana z podatnością ich skał macierzystych na erozję.

3.6.3. Użytkowanie rolnicze gleb

Według danych GUS użytki rolne zajmują ok. 67% całkowitej powierzchni gminy tj. 10 583 ha, w tym 7 706 ha stanowią grunty orne (najświeższe dostępne dane GUS, stan na koniec 2014 r.).

Tabela 31. Użytki rolne na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

	Powierzchnia [ha]
Użytki rolne razem, w tym:	10 583
grunty orne	7 706
sady	635
łąki trwałe	962
pastwiska trwałe	856
grunty rolne zabudowane	271
grunty pod stawami	112
grunty pod rowami	41

Źródło – dane GUS

Powierzchnia gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie wynosi 8 519,27 ha, z czego użytków rolnych w dobrej kulturze jest 7 074,64 ha, w tym: pod zasiewami 3 952,94 ha, grunty ugorowane 215,67 ha; łąki trwałe 1 011,91 ha; pastwiska trwałe 102,32 ha; ogrody przydomowe 15,62 ha i sady 1 769,15 ha.

Na terenie gminy są 1 073 gospodarstwa rolne, w tym największy udział mają gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha – 1 042 gospodarstwa, o łącznej powierzchni 8 510,59 ha (Powszechny Spis Rolny 2010).

3.6.4. Podsumowanie

Jakość gleb w gminie Nowe Miasto nad Pilicą nie jest najlepsza, przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych o wysokim zakwaszeniu i wysoką absorpcją metali ciężkich. Konieczne jest nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, ze względu na kwaśny odczyn gleb. Ponadto gleby w gminie są narażone na degradację.

3.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (t.j. Dz. U. 2021 poz. 779 ze zm.). Powszechna zasada gospodarowania odpadami (Rozdział 2 art. 18 Ustawy o odpadach) brzmi „Każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia”.

Zgodnie z art. 9e ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (t.j. Dz. U. 2021 poz. 888 ze zm.) podmiot odbierający odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości jest obowiązany do przekazywania odebranych od właścicieli nieruchomości:

- selektywnie zebranych odpadów komunalnych bezpośrednio lub za pośrednictwem innego zbierającego odpady do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, o której mowa w art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych bezpośrednio do instalacji komunalnej.

3.7.1. Odpady komunalne

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy są:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, targowiska, obiekty administracji i inne.

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma instalacji służącej do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania. Odpady zmieszane i biodegradowalne przekazywane były do instalacji komunalnych.

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych (segregacja „u źródła”), indywidualni wytwórcy odpadów (gospodarstwa domowe jednorodzinne) gromadzą je w workach przeznaczonych do segregacji odpadów z podziałem na następujące frakcje: papier, tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, odpady biodegradowalne, popiół.

Od maja 2021r. odpady komunalne odbierane są przez firmę ENERIS Surowce S.A. Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w Nowych Łęgonicach.

Tabela 32. Odpady zebrane z terenu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2017-2020

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]			
		2017	2018	2019	2020
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	42,21	64,92	54,62	31,19
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	64,55	114,11	147,88	94,70
15 01 03	Opakowania z drewna	-	7,04	-	-
15 01 04	Opakowania z metali	8,71	40,87	15,85	12,09
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	92,80	86,68	23,14	26,54
15 01 07	Opakowania ze szkła	95,12	95,04	144,03	108,58
16 01 03	Zużyte opony	2,0	-	1,82	22,67
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	22,16	-	13,66	-
17 02 03	Tworzywa sztuczne	1,76	-	1,18	-
17 04 05	Żelazo i stal	-	3,50	-	0,36
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	-	-	0,20	-
17 06 05*	Materiały budowlane zawierające azbest	-	1,20	-	-
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	26,08	12,04	26,64	19,62
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	3,28	3,64	3,10	1,41
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	-	-	0,13	0,02
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01. 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie	-	-	-	0,13
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	1,10	5,00	4,43	2,41
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 20 01 35	1,10	3,40	2,54	2,19

20 01 99	Inne nie wymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	-	-	-	46,64
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	3,94	-	3,00	69,80
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	29,20	21,98	46,50	44,02
20 03 01	Nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne	953,38	1 075,12	1 020,44	1 476,72
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	22,88	17,42	41,96	94,20
20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	-	2,10	20,80	-
Razem:		1 370,27	1 554,06	1 571,92	2 053,29

*wg Rocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą za rok 2017, 2018, 2019 i 2020.

3.7.2. Odpady niebezpieczne

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia i szkolnictwie.

Na obszarze gminy nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych ani mogilnika do składowania przeterminowanych środków ochrony roślin. Odpady niebezpieczne są wywożone poza teren gminy – do unieszkodliwienia lub przetworzenia.

Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach:

- zużyty sprzęt RTV i AGD w sklepach sprzedających takie produkty
- baterie - pojemniki na baterie znajdują się w sklepach, obiektach administracyjnych, w tym: w szkołach
- przeterminowane leki - w aptekach
- opony, zużyte akumulatory i inne - w punktach wulkanizacji, naprawy lub demontażu samochodów.

W gminie obowiązuje „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla powiatu grójeckiego i gmin powiatu”. Realizacja programu odbywa się na zgłoszenie właściciela nieruchomości z wnioskiem o sfinansowanie wywozu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Tabela 33. Ilość zebranych odpadów azbestowych w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Ilość zebranych odpadów azbestowych [Mg]	186,51	52,724	49,92	123,904
Poniesione koszty [zł]	54 087,90 w tym dotacja: 45 974,72	17 082,58 w tym dotacja: 8 488,69	17 771,52 w tym dotacja: 8 885,76	47 083,52 w tym dotacja: 32 958,46

Źródło – dane Urzędu Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą

3.7.3. Odpady z sektora gospodarczego

Na terenie gminy znajdują się obecnie 573 podmioty gospodarcze ujęte w rejestrze REGON (stan na 31.12.2020r.). Większość z zarejestrowanych firm stanowią podmioty małe, gdzie znaczna ich część działa jako podmioty jednoosobowe. Odbiorem odpadów gospodarczych od poszczególnych wytwórców z terenu gminy zajmują się specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie.

3.7.4. Podsumowanie

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych świadczy firma ENERIS Surowce S.A. (od maja 2021r.). Mieszkańcy mogą również korzystać z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowanego w Nowych Łęgonicach.

Na terenie gminy w 2020r. zebrano łącznie 2 053,29 Mg odpadów, z czego 576,57 Mg to odpady zebrane selektywnie. W gminie realizowany jest Program usuwania azbestu. W latach 2017-2020 odebrano 413,058 Mg odpadów zawierających azbest.

Każdy z wytwórców odpadów niebezpiecznych - przemysłowych organizuje ich wywóz we własnym zakresie.

3.8. Zasoby przyrodnicze

3.8.1. Stan zasobów przyrody

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej Polski tereny leśne gminy Nowe Miasto należą do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej. Lasy na terenie gminy tworzą zwarte kompleksy w rejonie miejscowości: Wierzchy, Prosna, Domaniewice oraz w dolinie Pilicy i Drzewiczki. Istotnym elementem wzbogacającym różnorodność biologiczną na terenie gminy są trwałe użytki zielone, które stanowią ciągi wraz z gruntami zadrzewionymi wzdłuż koryt rzek i cieków wodnych.

Wskaźnik lesistości dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą wynosi 24,0% i jest wyższy niż wskaźnik dla województwa mazowieckiego (23,4%) oraz dla powiatu grójeckiego (13,1%).

Tabela 34. Lesistość gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Grunty leśne [ha]					
Ogółem grunty leśne	3 886,54	3 829,39	3 836,99	3 836,99	3 839,99
Grunty leśne publiczne	1 646,69	1 587,50	1 587,40	1 587,40	1 587,40
Grunty leśne prywatne	2 239,85	2 241,89	2 249,59	2 249,59	2 252,59
Lasy [ha]					
Ogółem lasy	3 854,67	3 797,52	3 805,12	3 805,12	3 808,12
Lasy publiczne	1 614,82	1 555,63	1 555,53	1 555,53	1 555,53
Lasy prywatne	2 239,85	2 241,89	2 249,59	2 249,59	2 252,59
Lesistość [%]					
Lesistość	24,3	24,0	24,0	24,0	24,0

Źródło – dane GUS

Tabela 35. Tereny zieleni w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych - 1 obiekt [ha]	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00
Powierzchnia zieleni osiedlowej [ha]	8,04	8,04	5,25	5,25	5,25
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej [ha]	26,04	26,04	23,25	23,25	23,25
Powierzchnia cmentarzy - 3 obiekty [ha]	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00

Źródło – dane GUS

W krajobrazie rolniczym, jaki znajduje się na terenie gminy istotne znaczenie dla podtrzymania funkcjonowania biologicznego posiadają także małoprzestrzenne formy takie jak: aleje drzew przydrożnych, parki wiejskie, zadrzewienia cmentarzy, ogrody przydomowe, oczka wodne itp.

Największą powierzchnię gminy Nowe Miasto nad Pilicą zajmuje otwarty krajobraz rolniczy z takimi środowiskami jak pola uprawne, łąki i pastwiska. Fauna kręgowców tego środowiska nie jest liczna w gatunki, ale charakterystyczna, gdyż niektóre z nich występują tylko w w/w siedliskach. Najbardziej typowe dla pól i łąk gatunki ptaków to: skowronek polny, kuropatwa, pliszka żółta, pokląskwa, potrzuszcz i inne. Najczęściej występującym płazem jest żaba trawna.

Specyficznym środowiskiem krajobrazu rolniczego są osiedla wiejskie. Występuje tu charakterystyczna fauna ssaków (np. mysz domowa, szczur wędrowny, kuna domowa) oraz ptaków (bocian biały, wróbel domowy, szpak, kawka, jaskółki dymówka i oknówka), które w innych środowiskach nie występują, lub występują nielicznie.

Znacznie bogatszym środowiskiem są lasy występujące na terenie gminy w kilku kompleksach oraz dużej liczbie małych płatów i zadrzewień. Fauna tego środowiska jest najbogatsza w gatunki i dotyczy to wszystkich grup kręgowców z wyjątkiem zwierząt wodnych lub ziemnowodnych. Najliczniejsze są ptaki, znacznie mniej liczne ssaki oraz gady i płazy.

Fauna kręgowców wodnych jest dosyć liczna w dolinach Pilicy i Mogielanki. Znacznie bogatsza jest fauna bezkręgowców, które licznie zasiedlają wymienione rzeki, starorzecza oraz inne małe zbiorniki.

Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe występują głównie w szerokiej dolinie Pilicy, ale także w dolinach mniejszych rzek i obniżeniach terenu. Są one siedliskiem wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin łąkowych i murawowych. Zbiorowiska szuwarowe występują na brzegach rzek i nielicznych na terenie gminy zbiornikach wodnych, natomiast torfowiskowe głównie na podmokłych fragmentach doliny Mogielanki na podłożu organicznym.

3.8.2. Obszary chronione lub cenne przyrodniczo

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą, znajdują się następujące obiekty objęte ochroną:

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

→ Obszar chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”

Obszar o całkowitej powierzchni 64 063,34 ha. Jest to obszar o dużej atrakcyjności turystyczno - krajobrazowej i bardzo bogatych oraz zróżnicowanych zasobach przyrodniczych. Walory przyrodniczo-krajobrazowe obszaru obejmującego wycinek doliny Pilicy wynikają ze znacznego zróżnicowania geomorfologicznego terenu. Część północna doliny obramowana jest wysokim brzegiem ze skarpą o dużym spadku, miejscami silnie erodowaną, z licznymi wąwozami i jarami. Ta część doliny, porośnięta lasami, zadrzewieniami i zakrzewieniami rozproszonymi w obrębie rozległych połaci łąkowych, szuwarowych i bagiennych, stanowi wyjątkowo malowniczy element krajobrazu. Część południowa ma natomiast charakter równinny i pokryta jest rozległymi połaciami cennych biocenotycznie łąk, szuwarów i bagien z rozproszonymi zadrzewieniami i zakrzewieniami.

REZERWAT PRZYRODY

→ **Sokół** – utworzony w 1995 roku na terenie gminy Wyśmierzyce na powierzchni 116,61 ha. W 2015 roku powiększono go do 440,48 ha. Po powiększeniu składa się z dwóch osobnych płątów, z których większy o powierzchni 337,21 ha leży na terenie gminy Wyśmierzyce, a mniejszy o powierzchni 103,27 ha leży w gminie Nowe Miasto nad Pilicą. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie siedlisk leśnych w charakterystycznym dla Doliny Pilicy układzie strefowym, będących ostoją gatunków chronionych. Przedmiotem ochrony jest obszar lasów (z dominującym jesionem wyniosłym), łąk i bagien o charakterze naturalnym.

OBSZARY NATURA 2000

→ Obszar Natura 2000 Dolina Pilicy PLB140003

Obszar o całkowitej powierzchni 35 356,26 ha. Obejmuje 80-cio kilometrowej długości odcinek Pilicy, od Inowłódza a ujściem rzeki do Wisły. Koryto rzeki ma szerokość do 150 m, a dolina nie przekracza 5 km szerokości. Pilica silnie meandruje, tworząc liczne starorzecza, wyspy, ławice i łachy piaskowe. Północny skraj ostoi wyznacza skarpa, o względnej wysokości ok. 20 m., miejscami porośnięta murawami kserotermicznymi. Część południowa ostoi jest płaska, w wielu miejscach porośnięta głównie lasami iglastymi. Znaczną część doliny zajmują łąki i pastwiska.

→ Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016

Obszar o całkowitej powierzchni 31 821,57 ha. Leży na wysokości 94 - 173 m n.p.m. i obejmuje równoleżnikowy 80 km odcinek doliny Pilicy, powyżej ujścia do Wisły oraz dolinę Drzewiczki. Koryto Pilicy o szerokości 100-150 m meandruje. Występują tu licznie wysepki, łachy i ławice piasku oraz starorzecza w różnym stopniu sukcesji.

Celem utworzenia europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie różnorodności biologicznej krajów Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny na jej terytorium. Na obszarach takich zabrania się podejmowania działań mogących:

- w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000,
- pogorszyć integralność Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Na obszarach NATURA 2000, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Wdrożenie programu NATURA 2000 przyczyni się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

Dla w/w obszarów Natura 2000 powstały plany zadań ochronnych:

- Dolina Pilicy - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy PLB140003 (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2014r. Poz. 3720) (Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego z 2014r. Poz. 1660) ze zmianami
- Dolina Dolnej Pilicy - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2014r. Poz. 3719) (Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego z 2014r. Poz. 1661) ze zmianami

Głównym celem PZO jest wskazanie celów działań ochronnych, zagrożeń oraz działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt.

Ustalenia planów zadań ochronnych mogą w sposób bezpośredni oddziaływać na organy administracji samorządowej i terenowe organy administracji rządowej; właścicieli i użytkowników gruntów rolnych oraz wód, właścicieli nieruchomości, w obrębie których występują przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na obszarze. Ponadto w planie zadań ochronnych sformułowane są wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą znajduje się 13 pomników przyrody ożywionej (drzewa).

Tabela 36. Wykaz pomników przyrody ożywionej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

L.p.	Lokalizacja	Data ustanowienia	Typ i rodzaj pomnika	Opis pomnika
1.	Nadleśnictwo Grójec, Obręb Grójec pododdział Nr 111h	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Świerk pospolity
2.	Gostomia Park zabytkowy, działki nr ewid. 342, 356	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Modrzew polski, wysokość: 28 m, pierśnica: 88 cm
3.	Gostomia Park zabytkowy, działki nr ewid. 342, 356	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Modrzew polski, wysokość: 30 m, pierśnica: 100 cm
4.	Nowe Miasto nad Pilicą Park zabytkowy, działki nr ewid. 238, 239	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Modrzew polski, wysokość: 20 m, pierśnica: 94 cm
5.	Nowe Miasto nad Pilicą Park zabytkowy, działki nr ewid. 238, 239	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Modrzew polski, wysokość: 20 m, pierśnica: 94 cm
6.	Park zabytkowy, działki nr ewid. 238, 239	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Dąb szypułkowy wysokość: 26 m, pierśnica: 154 cm
7.	Żdźary Pastwisko – dawny plac przykościelny, działka nr ewid. 9/2	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Wiąz szypułkowy wysokość: 21 m, pierśnica: 175 cm
8.	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Wiąz szypułkowy wysokość: 25 m, pierśnica: 119 cm
9.	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Dąb szypułkowy wysokość: 23 m, pierśnica: 137 cm
10.	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Dąb szypułkowy wysokość: 23 m, pierśnica: 162 cm
11.	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Dąb szypułkowy
12.	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	29-11-2008	Jednoobiektowy drzewo	Dąb szypułkowy wysokość: 22 m, pierśnica: 115 cm
13.	Działka nr ew. 225/11, obręb Nowe Miasto nad Pilicą	26-12-2017	Jednoobiektowy drzewo	„Roch” Dąb szypułkowy wysokość: 19 m, pierśnica: 502 cm

Źródło – *crfop.gdos.gov.pl*, wg stanu na 10.12.2021r.

Na podstawie art. 45 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2021, poz. 1098 ze zm.) oraz dokumentów wprowadzających w stosunku do pomników przyrody, wprowadzono następujące zakazy:

- wycięcia, niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, utrzymaniem i remontem lub naprawą urządzeń wodnych

- uszkodzania (nacinania, rycia napisów i znaków) i zanieczyszczania gleby
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej
- wchodzenia na drzewa
- umieszczania tablic reklamowych za wyjątkiem napisów o ochronie obiektu.

3.8.3. Podsumowanie

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą stopień lesistości jest dość wysoki. Lasy chronią gleby przed zmywaniem i wyjąłowieniem przez wody opadowe, regulują stosunki wodne w zakresie retencjonowania wód podziemnych i powierzchniowych, a także zmniejszają ich wpływ powierzchniowy. Stwarzają również korzystne warunki rekreacyjne i topoklimatyczne. Środowisko przyrodnicze na terenie gminy jest chronione przepisami ogólnymi i prawem miejscowym. Realizacja strategicznych planów gminy musi uwzględniać uwarunkowania środowiskowe.

3.9. Zagrożenia poważnymi awariami

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR), albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Rozwoju w drodze rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2016r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 poz. 138).

Według rejestru prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie (stan na 31.12.2020r.) na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) ani zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Na terenie powiatu grójeckiego znajduje się jeden zakład o zwiększonym ryzyku (ZZR):

- Agrosimex Sp. z o.o., Goliany 43, 05-620 Błędów. Jest to firma zajmująca się dystrybucją środków ochrony roślin, nawozów i akcesoriów ogrodniczych.

Na terenie powiatu grójeckiego nie ma żadnego zakładu ZDR.

Zagrożeniem dla środowiska mogą być awarie w mniejszych zakładach przemysłowych produkujących z materiałów niebezpiecznych lub też na stacjach paliw rozprowadzających materiały pędne dla potrzeb motoryzacji takie jak etyliny, oleje napędowe i gazy płynne.

IV. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Zadania wyznaczone przez Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wyznaczają kluczowe działania o charakterze horyzontalnym:

- Edukacja w zakresie zmian klimatu i ograniczenia ich skutków,
- Monitoring zmian gospodarki i społeczeństwa,
- Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- Rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- Ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych gatunków i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych,
- Uwzględnienie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą adaptacja do zmian klimatu realizowana jest głównie poprzez działania przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 37. Działania nawiązujące do strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Działania	Jednostki odpowiedzialne
Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Gmina
Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i wczesnego ostrzegania o możliwych skutkach zmian klimatycznych dla produkcji roślinnej i zwierzęcej	WIOŚ, MRiRW, Gmina

V. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą stwarzają:

- zagrożenia pożarowe
- przemysł, np. awarie
- transport drogowy materiałów niebezpiecznych (drogi wojewódzkie, powiatowe oraz pozostałe drogi lokalne)
- magazynowanie i stosowanie w instalacjach technologicznych substancji niebezpiecznych
- magazynowanie i dystrybucja produktów ropopochodnych
- niewłaściwe postępowanie z odpadami zawierającymi substancje niebezpieczne
- zagrożenia naturalne: powódzie, susze.

5.1. Zagrożenia pożarowe

Obszary najbardziej zagrożone na wystąpienie pożaru w gminie Nowe Miasto nad Pilicą to tereny leśne oraz tereny centrum miasta.

Tereny leśne w gminie narażone są na zaproszenie ognia, mogące się szybko rozprzestrzeniać.

Typowe zagrożenie pożarowe miejskie występuje w centrum miasta Nowe Miasto nad Pilicą. Duże zagrożenie stwarzają zakłady przemysłowe oraz sieć dróg. Ponadto niebezpieczeństwo występuje w blokach mieszkalnych (głównie w budynkach wysokich) oraz obiektach użyteczności publicznej. Związane jest to głównie z utrudnieniami w dojazdach do tych obiektów oraz braku odpowiedniego sprzętu do działań na wysokości.

5.2. Zagrożenia naturalne

Duży wpływ na stan środowiska i możliwości jego ochrony, oprócz czynników antropogenicznych, mają także zagrożenia naturalne. Ich skala, a także ryzyko i skutki ich wystąpienia uzależnione są w dużej mierze od naturalnych uwarunkowań regionu wynikających głównie z ukształtowania terenu i budowy geologicznej oraz warunków występowania wód podziemnych i wód powierzchniowych, a także szaty roślinnej. Warunki naturalne mogą być sztucznie przekształcane pod kątem zapewnienia ochrony przed takimi zagrożeniami.

5.3. Zagrożenie powodzią

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą zagrożenie powodziowe związane jest głównie z doliną rzeki Pilicy.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą potencjalnie najbardziej zagrożone powodzią są miejscowości nadpiliczne: Domaniewice, Łęgonice, Pobiedna, Gastomia oraz południowe tereny Nowego Miasta.

Małe zbiorniki retencyjne, mimo swojej małej pojemności, w przypadku niewielkich zlewni (częstkowe, dopływy, itp.) relatywnie pełnić mogą bardzo dużą rolę przeciwpowodziową. Na małych rzekach (zlewniach) podczas gwałtownych opadów lub roztopów następuję szybkie wezbranie, co może być bardzo groźne dla terenów intensywnie użytkowanych, zurbanizowanych, zamieszkałych przez ludzi.

W gminie zbiorniki wodne zlokalizowane są:

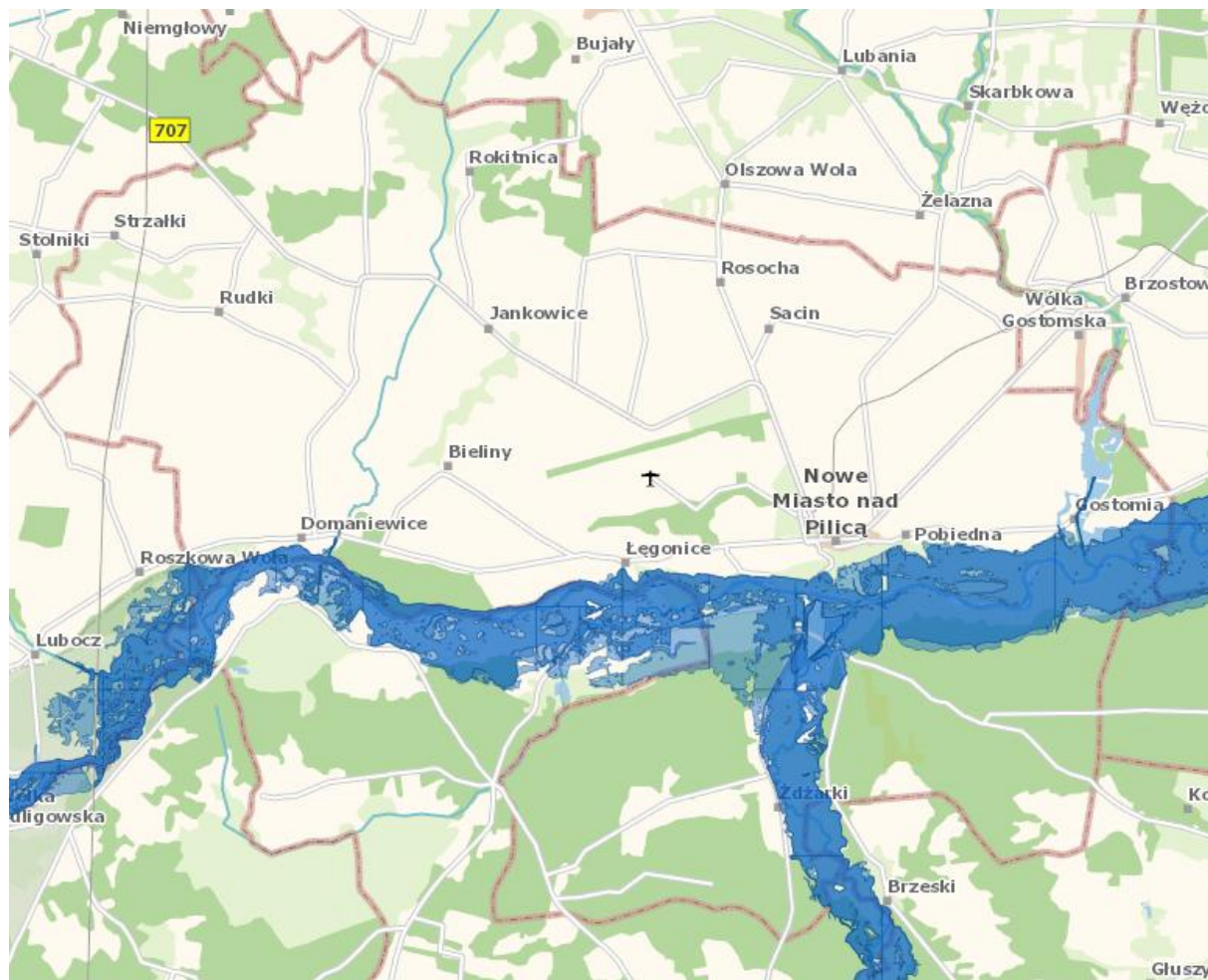
- na odcinku od Wólki Gostomskiej do Gostomii znajduje się kompleks 9 stawów: Staw Ojciec, Staw Nowy, Staw Dudek Cegielnia, Staw Matka, Staw Trzcina, Staw Młyński, Staw Obora, Staw Górny i Staw Ogród,
- w dolinie Drzewiczki stawy znajdują w okolicy Magierowej Woli.

Główną funkcją powyższych zbiorników jest hodowla ryb.

Analizując stopień potencjalnego zagrożenia powodziowego należy stwierdzić, że gmina Nowe Miasto nad Pilicą należy do strefy potencjalnego zagrożenia powodzią.

Na poniższej mapie przedstawiono obszary (oznaczone kolorem niebieskim), na których stwierdzono istnienie prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi, będące wynikiem wstępnej oceny ryzyka powodziowego zgodnie z art. 88b ust. 2 pkt 5 ustawy Prawo wodne.

Rysunek 6. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Źródło – geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

5.4. Susze

Występowanie suszy nie jest regularne, o jej wystąpieniu decydują ogółem warunki meteorologiczne i glebowe. Wystąpienie suszy zależy od czynników, które decydują o regularności cyklu hydrologicznego, tzn. o wielkości i częstotliwości opadów atmosferycznych, reżimu odpływu, zdolności retencyjnych podłoża. Znaczenie ma również stan infrastruktury melioracyjnej. Niestety na gruntach ornych i przeznaczonych pod uprawę – czyli tam gdzie skutki suszy są najdotkliwsze – nie ma wystarczającej ilości rowów i urządzeń melioracyjnych.

5.5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą nadzwyczajne zagrożenia środowiska skupiają się w dwóch obszarach interwencji: zagrożenia hałasem i gospodarowanie wodami. Konkretnie zagrożenia zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 38. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Obszar interwencji	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Brak zagrożeń
Zagrożenia hałasem	Duże natężenie ruchu pojazdów, szczególnie przy drogach wojewódzkich Nr 728 i Nr 707
Pola elektromagnetyczne	Brak zagrożeń
Gospodarowanie wodami	Zagrożenie powodziowe terenów zlokalizowanych przy rzece Pilicy
Gospodarka wodno-ściekowa	Brak zagrożeń
Zasoby geologiczne	Brak zagrożeń
Gleby	Brak zagrożeń
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Brak zagrożeń
Zasoby przyrodnicze	Brak zagrożeń
Zagrożenia poważnymi awariami	Brak zagrożeń

VI. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą działania edukacyjne skupiają się w poszczególnych obszarach interwencji:

Tabela 39. Działania edukacyjne w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Obszar interwencji	Działania edukacyjne
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Organizowanie konkursów ekologicznych, rajdów ekologicznych w placówkach oświatowych w gminie. Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańcom okresowo ważnych informacji o możliwości dofinansowania do wymiany pieców c.o. w gospodarstwach domowych, zainstalowania OZE itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową Urzędu Miasta i Gminy, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Zagrożenia hałasem	Brak działań
Pola elektromagnetyczne	Brak działań
Gospodarowanie wodami	Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańcom okresowo ważnych informacji o konieczności oszczędnego gospodarowania wodami podziemnymi, zagrożeniu powodziowemu, itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową Urzędu Miasta i Gminy, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Gospodarka wodno-ściekowa	Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańcom okresowo ważnych informacji o: obowiązku podłączenia kanalizacji sanitarnej, wywozie nieczystości płynnych, pracach modernizacyjnych lub budowlanych w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową Urzędu Miasta i Gminy, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Zasoby geologiczne	Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańcom okresowo ważnych informacji o obowiązkach w zakresie nawożenia gleby, stosowania środków ochrony roślin, zakazu wypalania traw, itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową Urzędu Miasta i Gminy, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Gleby	Prowadzenie zajęć z ekologii w szkołach, na których omawiane są głównie zalety selektywnej zbiórki i segregacji odpadów oraz aspekty ekologiczne i ekonomiczne wtórnego wykorzystanie odpadów. Informowanie mieszkańców o prowadzonym systemie selektywnej zbiórki odpadów w gminie i możliwościach odbioru odpadów niebezpiecznych, w tym azbestu. Działanie realizowane poprzez: edukację ekologiczną w szkołach, informacje na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Organizowanie konkursów ekologicznych, rajdów ekologicznych w placówkach oświatowych w gminie.
Zasoby przyrodnicze	Brak działań
Zagrożenia poważnymi awariami	Organizowanie konkursów ekologicznych, rajdów ekologicznych w placówkach oświatowych w gminie. Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańcom okresowo ważnych informacji o możliwości dofinansowania do wymiany pieców c.o. w gospodarstwach domowych, zainstalowania OZE itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową Urzędu Miasta i Gminy, tablice informacyjne, lokalną prasę.

VII. MONITORING ŚRODOWISKA

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029” wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu jego realizacji. Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Tabela 40. Harmonogram działań monitorujących "Program..."

Działanie	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Monitoring stanu środowiska								
Raporty z realizacji programu								
Aktualizacja programu								

Dla oceny realizacji "Programu..." konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań. Wskaźniki te można podzielić na grupy:

- wskaźniki ekologiczne – pozwolą określić efekt ekologiczny podejmowanych działań (jakość wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, długość sieci infrastruktury, wskaźniki lesistości, stopień odzysku surowców wtórnych itp.)
- wskaźniki ekonomiczne – koszt jednostkowy osiągnięcia określonego efektu ekologicznego
- wskaźniki społeczne – zaangażowanie mieszkańców w działania związane z ochroną środowiska, udział w realizacji sieci infrastruktury technicznej, skuteczność selektywnej zbiórki odpadów itp.

Ocena skuteczności wdrażania programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan środowiska oraz stan infrastruktury technicznej, wpływającej na stan środowiska:

- jakość wód powierzchniowych
- jakość wód podziemnych
- stężenie zanieczyszczeń powietrza gazowych i pyłowych
- wskaźnik lesistości
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną
- udział komunalnych ścieków nieoczyszczonych w ściekach ogółem
- długość sieci kanalizacyjnej
- stosunek długości sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej
- ilość odpadów komunalnych wytworzonych przez 1 mieszkańca
- udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska,

oraz wskaźniki społeczne:

- udział społeczeństwa w realizacji działań z zakresu ochrony środowiska
- uspołecznienie procesów decyzyjnych
- lokalne inicjatywy proekologiczne
- ilość działań prawnych związanych z redukcją zanieczyszczenia środowiska.

Informacje niezbędne do analizy stanu środowiska i monitoringu realizacji "Programu..." powinny być na bieżąco gromadzone i przetwarzane przez odpowiednie wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą.

Wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie poprzez sporządzenie Raportu z realizacji Programu co 2 lata w ramach którego nastąpi:

- określenie stopnia wykonania przedsięwzięć/działań,
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocena rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analiza przyczyn tych rozbieżności.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono listę wskaźników do wykorzystania w Raportach.

Tabela 41. Wskaźniki monitorowania programu

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość	Źródło informacji o wskaźnikach
OBSZAR INTERWENCJI – OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA			
Ilość zlikwidowanych pieców/kotłów węglowych	szt.		Gmina
Powierzchnia lokali ogrzewanych paliwami stałymi, w których nastąpiła zmiana sposobu ogrzewania na niskoemisyjne	m ²		Gmina
Szacunkowa redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza wynikająca ze zmiany systemów ogrzewania na niskoemisyjne	Mg		Gmina
Długość nowych odcinków dróg	km		Zarządcy dróg
Długość zmodernizowanych dróg	km		Zarządcy dróg
OBSZAR INTERWENCJI – OCHRONA PRZED HAŁASEM			
Realizacja inwestycji wpływających na zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego	liczba interwencji		Zarządcy dróg, Gmina
OBSZAR INTERWENCJI – POLA ELEKTROMAGNETYCZNE			
Ilość źródeł promieniowania elektromagnetycznego	szt.		Gmina Gestor sieci
OBSZAR INTERWENCJI – GOSPODAROWANIE WODAMI			
Inwestycje z zakresu retencji wodnej oraz ochrony przed skutkami suszy	km – przyrost długości rowów o poprawionej przepustowości koryta		Gmina
Jakość cieków wodnych, udział wód pozaklasowych	% udziału w ogólnej ilości punktów pomiarowych		WIOŚ
Jakość wód podziemnych, udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości	% udziału w ogólnej ilości punktów monitoringu		WIOŚ
Pobór wód podziemnych	dam ³		GUS
OBSZAR INTERWENCJI – GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA			
Ilość zużytej wody/1 mieszkańca/rok	m ³ /osoba		GUS, Gmina
Udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	% ogółu ludności		GUS, Gmina
Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.		GUS, Gmina
Liczba oczyszczalni przydomowych	szt.		GUS, Gmina
Długość czynnej sieci wodociągowej	km		GUS, Gmina

*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029*

Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%		GUS, Gmina
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km		GUS, Gmina
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%		GUS, Gmina
OBSZAR INTERWENCJI - GLEBY			
Powierzchnia terenów wymagających rekultywacji	ha		Gmina
Powierzchnia terenów zrehabilitowanych	ha		Gmina
OBSZAR INTERWENCJI – GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW			
Ilość mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów	%		Gmina
Osiągnięte poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego odzysku odpadów o właściwościach surowców wtórnych	%		Gmina
Ilość dzikich wysypisk	szt.		Gmina
OBSZAR INTERWENCJI – ZASOBY PRZYRODNICZE			
% powierzchnia Gminy objęta prawną ochroną przyrody	%		RDOŚ, Gmina
Liczba pomników przyrody	szt.		RDOŚ, Gmina
Użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione	% powierzchni		GUS, Gmina
Lesistość Gminy (% ogólnej powierzchni Gminy)	%		GUS, Nadleśnictwa
Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem	ha		GUS, Gmina

XIII. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM

8.1. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym

Tabela 42. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w krajowych dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku	
1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej I. Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną, II. Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15, 2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii I. Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, II. Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego, 3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła I. Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii, 4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej I. Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych 5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw I. Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych, II. Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji, III. Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: • ochrona klimatu i jakości powietrza

różnorodność biologiczną, IV. Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa, V. Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach, 6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii I. Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen, 7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko I. Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego, II. Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych, III. Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych, IV. Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce, V. Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.	
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji
Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły	
Dla naturalnych części wód celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe: • Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych • Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych • Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych • Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka • Dla spełnienia wymogu nie pogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: • gospodarowanie wodami • gospodarka wodno-ściekowa

Program wodno-środowiskowy kraju	
Cele: - Niepogarszanie stanu części wód - Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, - Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: - gospodarowanie wodami - gospodarka wodno-ściekowa
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: gospodarka wodno-ściekowa
Master Plan dla obszaru dorzecza Wisły	
Nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej Unii Europejskiej, które uwzględniono w dokumencie, skupiają się przede wszystkim na: - Osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu oraz potencjału wód, a także związanych z nimi ekosystemów, - Zapewnieniu dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki - Ograniczeniu negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych - Wdrożeniu systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: - gospodarowanie wodami - gospodarka wodno-ściekowa
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	
Cele główne zarządzania ryzykiem powodziowym, to: - Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, - Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego, - Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: gospodarowanie wodami
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022	
W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele: - zmniejszenie ilości powstających odpadów - zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; - doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. - zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie)	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r., 6) zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; 7) zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; 8) zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; 9) utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi; 10) monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12); 11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.	
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	
W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu: • Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest • Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju • Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko	• Kontynuacja programu usuwania azbestu z terenu gminy
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	
Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Celami szczegółowymi są: • Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo • Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: • ochrona klimatu i jakości powietrza
Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej	
Podstawowe cele zdefiniowane w NSEE to: • Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Polski, • Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej • Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty, realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności, • Promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej	Cele te będą realizowane przez działania opisane w punkcie Edukacja ekologiczna

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności	
Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska I. Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, II. Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych, III. Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce, IV. Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii, V. Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, VI. Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych I. Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach, II. Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta, III. Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, IV. Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast, Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski I. Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.
Strategia na rzecz Odnawialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)	
1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną I. Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny 2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony I. Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych II. Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta III. Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich 3. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Transport I. Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce II. Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności 4. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Energia I. Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju II. Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

III. Kierunek interwencji – Rozwój techniki 5. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Środowisko I. Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód II. Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania III. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego IV. Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją V. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi VI. Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami VII. Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych	
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	
1. Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I) I. Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1) II. Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2) III. Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3) IV. Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4) 2. Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II) I. Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1) II. Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2) III. Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3) IV. Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4) V. Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania eko-innowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5) 3. Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III) I. Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1) II. Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2) 4. Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV) I. Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1) 5. Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V) I. Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

finansowania (V.1)	
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	
I. Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności II. Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: ochrona przed hałasem
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	
1. Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska I. Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska II. Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom	Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	
Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego I. Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce, Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa I. Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego b) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną, c) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, d) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, e) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
1. Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym I. Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska II. Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych III. Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów 2. Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych I. Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

8.2. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim

Tabela 43. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w wojewódzkich dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	
Innowacyjne Mazowsze Cel priorytetowy: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym. Cele strategiczne: ➤ Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, ➤ Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego, ➤ Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki. Ramowe cele strategiczne: ➤ Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami ➤ Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	
Zadaniem polityki rozwoju, w tym polityki przestrzennej województwa mazowieckiego jest dążenie do zmniejszania rozpiętości wewnątrz regionalnych, przy jednoczesnym podnoszeniu wzrostu konkurencyjności regionu, tworzenie ładu przestrzennego, równoważąc kryteria efektywności i równości.	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.
Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016-2021 z uwzględnieniem lat 2022-2027	
1. zmniejszenie ilości powstających odpadów (ograniczenie marnotrawienia żywności, wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia), 2. zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi, 3. planowanie systemów zagospodarowania odpadów zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami (w szczególności w kontekście antycypowanej nadwyżki mocy istniejących i planowanych do budowy instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych) 4. mając na uwadze założenia Komisji Europejskiej, ograniczenie masy odpadów komunalnych poddawanych termicznemu przekształcaniu, do 30%, 5. zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie), 6. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,	• Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy

7. zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych, 8. opracowanie wskazań legislacyjnych odnośnie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w związku z uzgadnianiem nowych wymagań BAT dla przetwarzania odpadów (emisje z instalacji, m.in. odory), 9. ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.	
Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022r.	
Cele w zakresie ochrony środowiska do 2022 roku: <i>Ochrona klimatu i jakości powietrza:</i> 1. Poprawia jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu 2. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu <i>Zagrożenia hałasem</i> 1. Ochrona przed hałasem <i>Pola elektromagnetyczne</i> 1. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym <i>Gospodarowanie wodami</i> 1. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych 2. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i> 1. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej <i>Zasoby geologiczne</i> 1. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi <i>Gleby</i> 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu <i>Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</i> 1. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego <i>Zasoby przyrodnicze</i> 1. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej 2. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej 3. Zwiększanie lesistości <i>Zagrożenia poważnymi awariami</i> 1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu

8.3. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatowym

Tabela 44. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w powiatowych dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Grójeckiego do roku 2022	
<i>Ochrona klimatu i jakości powietrza</i> 1. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu 2. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu <i>Zagrożenia hałasem</i> 1. Poprawa klimatu akustycznego w powiecie grójeckim <i>Pola elektromagnetyczne</i> 1. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym <i>Gospodarowanie wodami</i> 1. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych 2. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i> 1. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej <i>Zasoby geologiczne</i> 1. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi <i>Gleby</i> 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu <i>Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</i> 1. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego <i>Zasoby przyrodnicze</i> 1. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej 2. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej 3. Zwiększanie lesistości <i>Zagrożenia poważnymi awariami</i> 1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu

IX. ANALIZA SWOT

Podsumowanie diagnozy stanowi niżej przeprowadzona analiza SWOT, która przeprowadzona została w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Tabela 45. Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji

OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Niski stopień uprzemysłowienia gminy przekłada się na dobrą jakość powietrza
➤	Możliwość podłączenia do sieci gazowej i wymiana źródeł ciepła na ekologiczne
➤	Dostępność paliw ekologicznych
➤	Systematyczna modernizacja i remonty nawierzchni dróg
➤	Systematyczne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych
➤	Prowadzenie działań edukacyjnych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Większość budynków jednorodzinnych opalanych węglem kamiennym
➤	Spalanie paliw stałych niskiej jakości
➤	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura towarzysząca ciągom komunikacyjnym (np. chodniki, parkingi, trasy rowerowe)
➤	Wysoki pobór energii przez system oświetlenia ulicznego
➤	Brak środków zewnętrznych na sfinansowanie inwestycji
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Możliwość pozyskania środków unijnych (czynniki zewnętrzne) na inwestycje związane z tym obszarem interwencji
➤	Opracowany Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Napływ zanieczyszczeń z sąsiednich gmin
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Duża część dróg została zmodernizowana
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Przebiegające przez centrum miasta i krzyżujące się w obrębie zwartej zabudowy drogi wojewódzkie
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem interwencji
➤	Rozwój transportu publicznego
➤	Rozwój ścieżek rowerowych
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Zwiększająca się liczba pojazdów
➤	Pogorszenie jakości dróg wskutek ich eksploatacji przez zwiększającą się ilość pojazdów
➤	Nieuzyskanie środków finansowych na budowę i przebudowę dróg oraz ich remont

OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Brak przekroczeń norm pola elektromagnetycznego na obszarze gminy
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Brak edukacji ekologicznej nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych
➤	Rozwój sieci elektromagnetycznych i zwiększona ilość urządzeń elektromagnetycznych
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Stopniowe zastępowanie systemów GSM/UMTS nowymi rodzajami nadajników LTE (Long Term Evolution), które emitują jeszcze mniej promieniowania elektromagnetycznego
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Zwiększenie ilości stacji bazowych telefonii komórkowych
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Dobry stan chemiczny wód podziemnych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Zanieczyszczone wody powierzchniowe na terenie gminy
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Wdrożenie ekologicznych metod oczyszczania wód powierzchniowych
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Zagrożenie powodziowe - rzeka Pilica
➤	Zagrożenie podtopieniami
➤	Infiltracja zanieczyszczeń z rolnictwa
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Zwodociągowanie gminy na poziomie 91,6%
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Dysproporcja między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków, gdzie budowa kanalizacji jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniona
➤	Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem inwestycji
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Zrzut zanieczyszczonej wody w gminach ościennych
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Występowanie złóż surowców mineralnych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Brak złóż kruszyw grubych o wartości przemysłowej
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Wzrost budownictwa drogowego i mieszkaniowego
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Wzmożona antropopresja powierzchni ziemi
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Rekultywacja terenów i użytków rolnych zdegradowanych i zdewastowanych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Gleby o niskiej wartości produkcyjnej
➤	Wysokie zakwaszenie gleb
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Kompleksowa wiedza na temat potrzeb glebowych oparta na aktualnych badaniach gleb
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Możliwość skażenia gleb

OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Zorganizowany system odbioru odpadów
➤	Wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Kupowanie produktów bez zbędnych opakowań jako działanie proekologiczne
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Przywóz odpadów komunalnych lub niebezpiecznych z województw ościennych

OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Obszary Natura 2000
➤	Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców
➤	Mała powierzchnia zalesiona gminy
➤	Niski poziom wykorzystania OZE
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Napływ turystów
➤	Propagowanie rolnictwa i przetwórstwa ekologicznego
➤	Popyt na OZE
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Zagrożenia naturalne: pożary, powódzie, gradobicia, huragany
➤	Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ochronę środowiska
➤	Wysoki koszt inwestycji w OZE
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Brak zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
➤	Brak
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
➤	Stosowane nowoczesne zabezpieczenia w zakładach
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
➤	Możliwość wystąpienia awarii w gminach ościennych

X. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Propozycje celów, kierunków interwencji oraz zadań wynikają m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT). Planowane zadania przyczyniają się do osiągnięcia celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

"Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029" jest dokumentem, który przedstawia priorytety i cele działań kompatybilne z programami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu. Ponadto, założenia niniejszego "Programu..." wynikają z obecnego stanu środowiska gminy, jej aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz planów rozwojowych.

Wyboru priorytetów dla "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029" dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, a także innych wymagań w zakresie jakości środowiska.

PRIORYTETY GMINY NOWE MIASTO NAD PILICĄ

PRIORYTET I

- PRZYJAZNY ŚRODOWISKU NATURALNEMU ROZWÓJ GMINY

PRIORYTET II

- OCHRONA PRZYRODY I PODNIESIENIE JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Tabela 46. Cele, kierunki interwencji oraz zadania

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2029 roku	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2022-2029	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Zarządzanie jakością powietrza w gminie	Sukcesywna kontrola uciążliwości źródeł zanieczyszczeń. Prowadzenie monitoringu powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń	GIOŚ w Warszawie	Brak środków finansowych
			Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie konieczności ochrony powietrza i wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą Organizacje pozarządowe Placówki edukacyjne	Brak środków finansowych, brak zainteresowania społeczeństwa
			Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środków prewencyjny	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą Policja	Brak środków finansowych
			Wykonanie elewacji i ocieplenie budynku świetlicy wiejskiej we wsi Świdrygały	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	Brak środków finansowych
Ochrona przed hałasem	Podniesienie komfortu akustycznego mieszkańców gminy	Ograniczenie hałasu komunikacyjnego Ograniczenie poziomu hałasu wewnątrz obiektów	Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska w gminie	GIOŚ w Warszawie	Brak środków finansowych
			Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych		
			Budowa ścieżki rowerowej i przebudowa nawierzchni bitumicznej wraz z chodnikami w ciągu drogi powiatowej 1688W Nowe Miasto - Domaniewice – granica województwa (ulica Tomaszowska w Nowym Mieście nad Pilicą) - dokumentacja	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą/ Zarządcy dróg	Brak środków finansowych
			Przebudowa ulicy Leśnej w Nowym Mieście nad Pilicą		
			Przebudowa drogi lokalnej Nowe Bieliny - Wał		
			Remont dróg lokalnych we wsi Łęgonice		

*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029*

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2029 roku	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2022-2029	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	Kontrola źródeł PEM, ochrona zdrowia mieszkańców	Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka	GIOŚ w Warszawie	Brak monitoringu w niektórych lokalizacjach
			Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznym	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	Brak środków finansowych, nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
			Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Organizacje pozarządowe	Brak środków finansowych, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społecznego
Gospodarowanie wodami	Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	Brak środków finansowych, brak wykwalifikowanej kadry
Gospodarka wodno-ściekowa	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Ochrona wód, utrzymanie dobrego stanu jakości wód	Sieć wodociągowa z przyłączami we wsi Gostomia (II)	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	Brak środków finansowych
			Remont odcinka sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ul. Spacerowej w Nowym Mieście nad Pilicą		
			Sieć wodociągowa w ul. Wyzwolenia w Nowym Mieście nad Pilicą		
Gleby	Ochrona gleb	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno-środowiskowo-klimatycznych	ARiMR ARR Województwo Świętokrzyskie, rolnicy indywidualni	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie
			Upowszechnienie dobrych praktyk rolniczych	ARiMR, ŚODR	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie

*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029*

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2029 roku	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2022-2029	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Ochrona przed erozją wietrzną m in. poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzenie zalesień na glebach o niższych klasach bonitacyjnych	Właściciele terenów	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie
			Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno-szkoleniowe, a także promocyjne	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	Zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	Kontynuacja programu usuwania azbestu	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	Brak środków finansowych
	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	Edukacja ekologiczna	Organizacja konkursów dla dzieci i młodzieży z zakresu prawidłowego postępowania z odpadami	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą Placówki edukacyjne	Brak środków finansowych
Zasoby przyrodnicze	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy	Ochrona zasobów przyrodniczych gminy	Zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne działek w rejonie ulic Warszawska i Szkolna w Nowym Mieście nad Pilicą - "Miasteczko Drogowe"	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	Brak środków finansowych
			Zakup kosiarki bijakowej - utrzymanie zieleni na terenach gminnych w sołectwie Rudki		
			Modernizacja stadionu miejskiego w Nowym Mieście nad Pilicą - budowa bieżni lekkoatletycznej		
			Zakup działki pod budowę placu zabaw we wsi Sańbórz		

*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029*

Tabela 47. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem planowanych do realizacji w latach 2022-2029

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania [zł]	Źródła środków
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA				
Sukcesywna kontrola uciążliwości źródeł zanieczyszczeń. Prowadzenie monitoringu powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń	GIOŚ w Warszawie	2022-2029	b.d.	Budżet Państwa
Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie konieczności ochrony powietrza i wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą Organizacje pozarządowe Placówki edukacyjne	2022-2029	b.d.	WFOŚiGW Środki własne Środki zewnętrzne
Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środków prewencyjny	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą Policja	2022-2029	b.d.	Środki własne Środki zewnętrzne
Wykonanie elewacji i ocieplenie budynku świetlicy wiejskiej we wsi Świdrygały	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022	13 750,98	Fundusz Sołecki
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED HAŁASEM				
Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska w gminie	GIOŚ w Warszawie	2022-2029	b.d.	Budżet Państwa
Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych				
Budowa ścieżki rowerowej i przebudowa nawierzchni bitumicznej wraz z chodnikami w ciągu drogi powiatowej 1688W Nowe Miasto - Domaniewice – granica województwa (ulica Tomaszowska w Nowym Mieście nad Pilicą) - dokumentacja	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2021-2022	37 000,00	Środki własne
Przebudowa ulicy Leśnej w Nowym Mieście nad Pilicą	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2021-2022	384 600,00	Środki własne
Przebudowa drogi lokalnej Nowe Bieliny - Wał	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022	220 000,00	Środki własne
Remont dróg lokalnych we wsi Łegonice	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022	350 000,00	Środki własne

*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029*

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania [zł]	Źródła środków
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM				
Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka	GIOS w Warszawie	Według potrzeb	b.d.	Budżet Państwa
Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022-2029	b.d.	Środki własne
Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Organizacje pozarządowe	2022-2029	b.d.	Środki własne Środki krajowe Środki zewnętrzne
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI				
Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022-2029	b.d.	Środki własne
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA				
Sieć wodociągowa z przyłączami we wsi Gostomia (II)	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2020-2022	115 000,00	Środki własne
Remont odcinka sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ul. Spacerowej w Nowym Mieście nad Pilicą	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2020-2022	107 500,00	Środki własne
Sieć wodociągowa w ul. Wyzwolenia w Nowym Mieście nad Pilicą	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2020-2022	35 500,00	Środki własne
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY				
Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka	GIOS w Warszawie	Według potrzeb	b.d.	Budżet Państwa
Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022-2029	b.d.	Środki własne
Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Organizacje pozarządowe	2022-2029	b.d.	Środki własne Środki krajowe Środki zewnętrzne

*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025
z perspektywą do roku 2029*

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania [zł]	Źródła środków
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW				
Kontynuacja programu usuwania azbestu	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022-2029	koszty są zależne od zgłoszeń mieszkańców i ilości zebranego azbestu rocznie	Środki własne Środki UE
Organizacja konkursów dla dzieci i młodzieży z zakresu prawidłowego postępowania z odpadami	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą Placówki edukacyjne	2022-2029	b.d.	Środki własne Środki zewnętrzne
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE				
Zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne działek w rejonie ulic Warszawska i Szkolna w Nowym Mieście nad Pilicą - "Miasteczko Drogowe"	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2017-2022	735 250,00	RFIL Środki własne
Zakup kosiarki bijakowej - utrzymanie zieleni na terenach gminnych w sołectwie Rudki	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022	10 000,00	Fundusz Sołecki
Modernizacja stadionu miejskiego w Nowym Mieście nad Pilicą - budowa bieżni lekkoatletycznej	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2021-2022	2 887 750,00	RFIL Środki własne
Zakup działki pod budowę placu zabaw we wsi Sańbórz	Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2022	11 500,00	Fundusz Sołecki

XI. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

11.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej: przezorności, integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, równego dostępu do środowiska przyrodniczego, regionalizacji, uspołecznienia, „zanieczyszczający płaci”, prewencji, stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT), subsydiarności, skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Zarządzenie środowiskiem opiera się na wykorzystaniu:

- instrumentów prawnych – ustaw i rozporządzeń, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej
- instrumentów finansowych – opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, funduszy celowych
- instrumentów społecznych – współdziałania i partnerstwa, edukacji ekologicznej, komunikacji społecznej
- instrumentów strukturalnych – strategii i programów wdrożeniowych.

Zarządzanie ochroną środowiska na szczeblu gminy dotyczy zadań własnych oraz koordynacji zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne, podmioty gospodarcze – uznanych za ważne dla stanu środowiska naturalnego. W realizacji programu uczestniczą:

- podmioty prowadzące działania organizacyjne i zarządzające programem,
- podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych zadań,
- jednostki kontrolujące realizację programu oraz efekty,
- mieszkańcy, jako końcowy beneficjent programu.

Organem odpowiedzialnym za realizację programu jest Burmistrz Miasta i Gminy, który jest zobowiązany do składania cyklicznych raportów Radzie Miejskiej. Realizacja programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej oraz administracji specjalnej, w kompetencjach której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

11.2. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

DZIAŁANIA KOMPENSUJĄCE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 41 ustawy Prawo ochrony środowiska, projekt kompensacji przyrodniczej może być zawarty w prognozie oddziaływania na środowisko planów, programów i strategii.

Natomiast zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029", które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: inwestycje wodociągowe i kanalizacyjne, inwestycje dotyczące rozbudowy dróg. Zadania te wykonywane są głównie przez gminę. Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do rozwiązań zapobiegających lub ograniczających ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko należą:

- zminimalizowanie konieczności wycinki drzew związanych z nowymi inwestycjami – lokalizacja inwestycji powinna w jak najmniejszym stopniu odbywać się kosztem istniejącego drzewostanu
- zaplanowanie miejsc do nasadzeń drzew, niekolidujących z planami zagospodarowania przestrzennego
- zapobieganie powstawaniu oraz niewłaściwemu postępowaniu z powstałymi odpadami w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz w fazie eksploatacji
- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej
- wprowadzania nasadzeń w obszarach o zwieszonym ruchu kołowym, w celu ochrony przed hałasem komunikacyjnym, związanym np. ze zwiększeniem presji turystycznej
- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych
- prowadzenie kontroli zakładów przemysłowych w zakresie emisji zanieczyszczeń powietrza, ścieków
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W stosunku do konkretnych inwestycji realizowanych przez gminę należy przewidzieć odrębne działania zapobiegające naruszeniom zasobów środowiskowych. Urząd Miasta i Gminy prowadzi nadzór nad tymi działaniami. I tak:

- realizacja zadań rozbudowy infrastruktury sieciowej – wodociągowej i kanalizacyjnej- (opracowanie koncepcji budowy zgodnej z warunkami ukształtowania terenu i rzeczywistymi potrzebami długoterminowymi, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy)

- realizacja zadań modernizacji i rozbudowy dróg (dopasowanie technologii, zabezpieczenie spływu z nawierzchni jezdni, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, odpowiednie zabezpieczenie krzyżujących się instalacji, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy, budowy przejść dla zwierząt)
- realizacja zadań termomodernizacji obiektów i wymiany źródeł ciepła (opracowanie technologii, dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, korzystanie z nowoczesnych technologii i urządzeń niskoemisyjnych). Elementem podstawowym przed przystąpieniem do prac termomodernizacyjnych jest ekspertyza ornitologa i chiropterologa stwierdzająca obecność ptaków i nietoperzy lub ich brak w danym obiekcie. W sytuacji stwierdzenia obecności ptaków czy nietoperzy, należy dostosować terminy i sposób wykonywania prac do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji ptaków i nietoperzy, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich przez ptaki i nietoperze. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w takich budynkach należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2014 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2021., poz. 1098 ze zmianami). Po zakończeniu prac należy umożliwić im dalsze gniazdowanie lub zapewnić siedliska zastępcze.

W zależności od rodzaju realizowanej inwestycji może wystąpić konieczność uzgodnień z właściwymi organami ochrony środowiska.

XII. WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY NOWE MIASTO NAD PILICĄ

12.1. Środki finansowe na realizację "Programu..."

Na wdrażanie programu ochrony środowiska mogą być przeznaczone:

- środki własne
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów
- obligacje
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych.

Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów ochrony środowiska to:

- Budżet Państwa
- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki)
- Fundusze UE
- Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska.

ŚRODKI WŁASNE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Narodowy Fundusz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, działając na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska i zgodnie z unijną zasadą „zanieczyszczający płaci”. Czerpie przychody głównie z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłat sektora energetycznego, opłat wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych.

Narodowy Fundusz zapewnia wykorzystanie funduszy zagranicznych, przeznaczonych na ochronę środowiska, m.in. z Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu LIFE+, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Wpływy uzyskane przez Polskę w międzynarodowych transakcjach sprzedaży uprawnień do emisji dwutlenku węgla w ramach Protokołu z Kioto, zasilają System zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme), który wspiera inwestycje z zakresu ochrony klimatu i redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Dofinansowanie przedsięwzięć odbywa się przez udzielanie:

- zwrotnych oprocentowanych pożyczek,
- bezzwrotnych dotacji, w tym:
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,

- dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
- dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
- dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Główną formą dofinansowania działań przez NFOŚiGW są oprocentowane pożyczki i dotacje. Planowanie i realizacja dofinansowania przedsięwzięć odbywa się, zgodnie z preferencjami, wg listy programów priorytetowych. Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Szczegółowe informacje można uzyskać pod adresem: nfosigw.gov.pl.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE

Rolą wojewódzkiego funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych. W każdym województwie WFOŚiGW przygotowują na wzór NFOŚiGW corocznie listy zadań priorytetowych, które mogą być finansowane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje pożyczki z opcją częściowego umorzenia i dotacje na realizację zadań dotyczących:

- ✓ ochrony wód
- ✓ gospodarki wodnej
- ✓ ochrony powietrza
- ✓ ochrony powierzchni ziemi
- ✓ przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska
- ✓ edukacji ekologicznej
- ✓ ochrony przyrody
- ✓ monitoringu środowiska

W latach 2018-2029 realizowany jest program **Czyste Powietrze**, który stwarza możliwość uzyskania wsparcia finansowego przez osoby fizyczne, właścicieli domów jednorodzinnych na: wymianę starych źródeł ciepła (pieców i kotłów na paliwa stałe) oraz zakup i montaż nowego źródła ciepła, spełniających wymagania programu,

- docieplenie przegród budynku,
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- montaż lub modernizację instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej,
- instalację odnawialnych źródeł energii (kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznej),
- montaż wentylacji mechanicznej z odzyskaniem ciepła.

Dla osób fizycznych uruchomiony jest Program priorytetowy **Mój prąd** – program polega na wsparciu w formie dotacji (do 50%, nie więcej niż 3 tys. zł) rozwoju mikroinstalacji fotowoltaicznych (PV).

- **Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych**

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) to program, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce na inwestycje bliskie ludziom (np. budowę

żłobków, przedszkoli czy drogi). Wsparcie jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

- *Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych*

Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce. Wsparcie dotyczy wielu dziedzin życia społecznego i gospodarczego, w tym również działań i inwestycji w obszarze energetyki i odnawialnych źródeł energii.

- *Program Stop Smog*

Program przeznaczony jest dla osób ubogich energetycznie, którzy są właścicielami lub współwłaścicielami budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz gmin realizujących przedsięwzięcia niskoemisyjne w budynkach jednorodzinnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Gmina w ramach zaplanowanego przedsięwzięcia może ująć te dwie grupy budynków. Program obsługiwany jest przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

- Środki Unii Europejskiej, dostępne w ramach m.in. *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2027*

Obecnie trwają prace nad zakończeniem ustaleń dotyczących nowych Wieloletnich ram finansowych Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w których zostaną określone nowe zasady przydziału środków z funduszy na poszczególne kraje oraz obszary. Ogromny nacisk położony zostanie na działania oparte o OZE w takich dziedzinach jak gospodarka odpadami, gospodarka o obiegu zamkniętym, przystosowanie się do zmiany klimatu oraz niska emisja.

XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Poprzedni Program Ochrony Środowiska został uchwalony w 2018 r. przez Radę Miejską w Nowym Mieście nad Pilicą. Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem, gmina jest zobowiązana dokonywać aktualizacji tego typu strategicznych dokumentów. Program obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą stanu środowiska i infrastruktury na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Na bazie tego, jaki stan środowiska został zdiagnozowany wytyczono dla jednostki cele ekologiczne, których realizacja do roku 2029 ma spowodować polepszenie złego stanu środowiska tam gdzie tego potrzeba bądź utrzymywanie dobrego poziomu tam, gdzie już na obecnym etapie jest to zapewnione. Do opisu środowiska i infrastruktury posłużono się danymi pochodzącymi z Urzędu Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez jednostki zajmujące się monitorowaniem stanu środowiska - GIOŚ w Warszawie, WIOŚ w Warszawie i GUS.

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą leży w centralnej części Polski, w powiecie grójeckim, na granicy województw mazowieckiego i łódzkiego. Graniczy bezpośrednio z gminami Klwów, Odrzywół, Wyśmierzyce, Poświętne, Rzeczyca, Cielądz, Sadkowie i Mogielnica. W skład gminy wchodzi miasto i 28 sołectw, obejmujących 32 wsie. Ludność gminy to 7 615 mieszkańców (stan na 31.12.2020), w tym miasto – 3 672 mieszkańców (tj. 48% ludności gminy ogółem). Gęstość zaludnienia dla całej gminy wynosi 48 osób/km².

Gospodarka gminy opiera się na zakładach produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych głównie w mieście. Działalność rolnicza jest oparta na małych gospodarstwach wielotowarowych. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w branżach: handel, naprawa pojazdów, przetwórstwo przemysłowe oraz budownictwo.

Gleby na terenie powiatu cechują się niską jakością (dominują tu klasy V i VI). Dominują gleby pseudobielicowe i bielicowe z rzędu bielicoziemnych. W dolinach rzecznych dominują gleby napływowe piaszczyste i pyłowe mady oraz gleby bagienne.

Głównymi elementami sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Pilica i jej dopływy: Rokitna i Drzewiczka. Na obszarze gminy wody podziemne występują w poziomach: kredy górnej, trzeciorzędu, czwartorzędu i jury. Gmina znajduje się w zasięgu dwóch GZWP: Nr 404 Koluszy-Tomaszów (zachodnia część gminy) i 412 Szydłowiec-Goszczewice (południowa część gminy).

Lesistość gminy Nowe miasto nad Pilicą wynosi 24,0% powierzchni ogólnej. Lasy tworzą zwarte kompleksy w rejonie miejscowości: Wierzchy, Prosna, Domaniewice oraz w dolinie Pilicy i Drzewiczki.

Obszarami i formami chronionymi są:

- obszary Natura 2000: „Dolina Pilicy” (PLB140003) i „Dolina Dolnej Pilicy” (PLH140016),
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”
- Rezerwat przyrody „Sokół”
- 13 pomników przyrody.

Aktualnie obszarami interwencji na terenie gminy, czyli obszarami stwarzającymi nadal problemy środowiskowe są: wody powierzchniowe, zasoby przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, infrastruktura kanalizacyjna, gospodarka odpadami.

Na podstawie wskazanych obszarów interwencji dla gminy określono cele ekologiczne, które powinny być realizowane w następujących kierunkach interwencji:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem
- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym
- Gospodarowanie wodami
- Gospodarka wodno-ściekowa
- Gleby
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- Zasoby przyrodnicze

Głównymi priorytetami (w perspektywie do roku 2029) dla gminy są:

1. Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój gminy
2. Ochrona przyrody i podniesienie jakości środowiska naturalnego

Gmina po dwóch latach wdrażania opracowanego programu ochrony środowiska będzie zobowiązana do sporządzenia Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska, w którym zostaną przeanalizowane podejmowane działania i określony zostanie stan realizacji założonych celów. Program ochrony środowiska jest zatem dokumentem, który w sposób stały będzie wspomagać ochronę środowiska na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą, a także będzie stanowić podstawę do ubiegania się o dofinansowania na inwestycje prośrodowiskowe.